RYNEK METALOWY i MASZYNOWY

NAJOBSZERNIEJSZE CZASOPISMO FACHOWE W POLSCE

THE-METAL-AND-MACHINE-MARKET (WEEKLY) LE MARCHÉ DES MÉTAUX ET DES MACHINES (HEBDOMADAIRE)

DER METALL- UND MASCHINEN-MARKT (WOCHENFACHBLATT)

STAŁE DODATKI: „ELEKTRO- i RADJOTECHNIKA" ORAZ „POSTĘPY W PRZEMYŚLE"

URZĘDOWY ORGAN PUBLIKACYJNY TARGÓW WSCHODNICH NA POLSKĘ ZACHODNIĄ.

PRZEDPŁATA: Kwartalnie 4½ zł. Dla Gdańska 4½ guld. Dla Niemiec 4½ mk. Dla Ameryki 1 dol. kwart.

Pozostałe warunki zamieszczone są na III. stronie okładki.

Poznań, 25 lipca 1927

REDAKCJA i ADMINISTRACJA
POZNAŃ, WIELKA 10 - TEL. 2277

SUBSCRIPTION RATES: For 3 months (England) . . . sh 5
" " " (Germany) Gmks. 4.50
" " " (U. S. A.) . Dol. 1.—

ADVERSTISING-RATES:
Full page zł. 100.— Half a page zł. 60.— One fourth of a page zł 35.— One eighth of a page zł. 20.— One sixteenth of a page 10.— Advertisements on Cover plus additional fee. Advertisements from abroad will be calculated according to special rates.
In special editions the rates are different.

Nr. 29. Poznań — Warszawa — Katowice — Gdańsk Rok VII.

Polityka pożyczkowa Stanów Zjednocz. na tle międzynarodowych wypłat i obrotów towarowych.

Enunciacje P. Hoovera.

W związku z kwestją międzynarodowych wypłat, niedawne wystąpienie H. Hoovera, sekretarza stanu St. Zjedn., rzuca właściwe światło na **politykę pożyczkową St. Zjedn. A. P.**, poruszającą się w ramach bilansu płatniczego i handlowego.

Przedstawiając, że spłaty długów wojennych, zaciągniętych w St. Zjedn., oraz udzielonych pożyczek powojennych przyniosą 800—900 miljonów dolarów rocznie, udowadnia, że spłaty te nie uzasadniają obaw, żywionych przez społeczeństwo amerykańskie, jakoby eksport St. Zjedn. ulec miał poważnemu zmniejszeniu, jakoby spłaty zobowiązań źle wpłynąć miały na gospodarstwo St. Zjedn.

Obawy te są dlatego nieuzasadnione, ponieważ eksport środków płatniczych w postaci wydatków turystów, przekazów emigrantów oraz innych wydatków rocznie wynosi przeszło 900 milj. dolarów. Wydatki te przewyższają kwotę spłat przypuszczalnie o 100 milj. dol. rocznie.

Zachodziłaby zatem potrzeba wyrównania tego niedoboru przez zwiększony eksport towarów, przez aktywny bilans handlowy.

Tymczasem faktem jest, że St. Zjedn. umieszczają rok rocznie na rynkach obcych krajów pożyczek przeciętnie na sumę 700 milj. dolarów.

Hoover wskazuje, że właśnie o taką kwotę eksport St. Zjedn. przewyższa import.

Przekonywuje więc, że umieszczanie pożyczek w obcych krajach leży w interesie St. Zjedn., w interesie ich bilansu płatniczego i handlowego.

Przewidując, że w niedalekiej przyszłości obroty handlu międzynarodowego poważnie urość mogą, w interesie amerykańskiego bilansu handlowego domaga się prowadzenia takiej polityki, któraby zabezpieczyć mogła dotychczasowy udział St. Zjedn. w przyszłym zwiększonym handlu światowym.

Zdaniem Hoovera, instrumentem takiej polityki jest udzielanie pożyczek obcym krajom, szczególnie europejskim.

Gdyby St. Zjedn. nie umiały lub nie chciały takiej polityki pożyczkowej prowadzić, natenczas powstałaby uzasadniona obawa, że odrodzona Europa zaczęłaby wzmagać swój udział w handlu światowym kosztem obrotów handlowych St. Zjednoczonych.

Tymczasem odpływ kapitałów ze St. Zjednocz. wpływałby wprawdzie na bogacenie się Europy, na dociąganie do dawnej przedwojennej pozycji, jednakże przypuszczalnie nie zwiększyłby ogólnych obrotów handlu światowego. Zatem prawdopodobnie nastąpiłoby przesunięcie udziałów, ale nie wzrost światowego handlu.

Poprzez napływ kapitałów Europa zaczęłaby się rozbudowywać, zwiększać swoją wytwórczość drogą produktywnych inwestycyj, podwyższać swój poziom życia.

Jednakże St. Zjedn. straciłyby przez ten czas na odbiorach swej rosnącej produkcji, mogłyby przez ten czas przeżywać ciężkie kryzysy gospodarcze i w efekcie last not least straciłyby wpływ na rynki kapitałowe Europy.

Wzmożenie się w dalekiej przyszłości handlu światowego pociągnęłoby także i wzrost obrotów towarowych ze strony St. Zjedn. Wzrost ten jednakże decydującej poprawy St. Zjedn. przynieśćby nie mógł, nieomal byłby przysłowiową „musztardą po obiedzie".

Stany Zjednoczone z konieczności zatem muszą być strażnikami stabilizacji stosunków gospo-

darczych ogólno-światowych, muszą poprzez udzielanie pożyczek na cele produktywne zwiększać pojemność rynków europejskich, muszą dbać o podwyższenie poziomu życia czyli o powszechny dobrobyt.

Po krajach Zachodu przyszła kolej ekspansji kapitałowej na państwa Europy Wschodniej.

Ponieważ Polska, która tymczasowo ustabilizowała swoje stosunki gospodarcze, jest państwem z pośród krajów Europy Wschodniej największem, ponieważ jej geopolityczne położenie nadaje jej szczególną uwagę w koncercie europejskim, ponieważ przedstawia wielkie możliwości rozwojowe, przeto kapitał amerykański, korzystając z trwałości stosunków władzy w Polsce, złożył Rządowi naszemu ofertę pożyczkową.

Ponieważ kapitał jest zawsze niesłychanie ostrożny, ofertę swoją złożył dopiero po zapoznaniu się z raportem prof. Kemmerera.

Jak olbrzymią wagę przywiązują amerykańskie sfery bankowe do otwarcia Polski, jako terenu swej ekspansji, jak i też jako dalszego etapu na drodze do stabilizacji Europy, świadczy o tem żądanie posiadania swego przedstawiciela przy Banku Polskim, ustawowej stabilizacji złotego, świadczy o tem udzielenie 15 miljonowej pożyczki, zapewnienie w 20 bankach emisyjnych kredytu na rachunkach żyrowych oraz zaofiarowanie pożyczki w wysokości 60 milj. dolarów.

Przejściowy kredyt 15 miljonowy, kredyt na rachunkach żyrowych oraz przyszłą pożyczkę wielką ujmować należy razem, traktować z punktu widzenia celowości zarządzania, a wtenczas uwypukli się najlepiej podłoże międzynarodowych stosunków gospodarczych.

Kredyt piętnastomiljonowy oraz kredyt na rachunkach żyrowych w bankach emisyjnych, mają wprawdzie czuwać nad zmianami w bilansie płatniczym, jednakże równocześnie kredyty te mają znaczenie głębsze: odciążają bowiem znakomicie działalność polityki emisyjnej, ściślej mówiąc, dyskontowej. Co więcej, kredyty te przez istnienie swe, jako rezerwy walutowo - interwencyjne są strażnikami i wykonawcami zagranicznej polityki dyskontowej; kredyty te nie dopuszczają do zgubnego mieszania „zagranicznej" i „wewnętrznej" polityki dyskontowej Banku Polskiego.

Wewnętrzna polityka dyskontowa instytucji emisyjnej ma czuwać nad wartością złotego i nad wewnętrznym rynkiem kapitałowym, w przeciwstawieniu do „zewnętrznej" polityki dyskontowej, czuwającej nad międzynarodowemi wypłatami.

* * *

Z całości widzimy, że kapitaliści amerykańscy zabezpieczyli Bankowi Polskiemu (a przez to Polsce samej) swobodę w obu kierunkach.

Nic więc dziwnego, że Amerykanie, ponieważ nasze sfery kierownicze banku emisyjnego posiadają małe doświadczenie w kwestji „zewnętrznej polityki dyskontowej", zażądali udziału swego przedstawiciela w Banku Polskim. Wynika stąd i rola tego przedstawiciela: ma on być nauczycielem a zarazem czuwać nad celowem zarządzaniem nietylko wymienionych dwóch pożyczek, ale także i przyszłej wielkiej pożyczki, czuwać ma nad ruchem międzynarodowych wypłat. Albowiem dopiero teraz Polska wejdzie do wielkiej rodziny finansowej świata. Dopiero teraz cała dziedzina międzynarodowych wypłat w całej pełni wystąpi. Dziedzina ta wymaga znajomości i wielkiej umiejętności stosowania „zewnętrznej" polityki dyskontowej.

Umożliwieniem prowadzenia takiej polityki dyskontowej jest stabilizacja złotego na poziomie 1/9 części dolara. Amerykanie żądają stabilizacji ustawowej. Stabilizacja ustawowa w efekcie swym równać się będzie nowelizacji ustawy monetarnej. Będzie więc zmniejszeniem zawartości złota w złotym, czyli wyznaczeniem nowego parytetu złota.

Dlaczego Amerykanie tego żądają? Przypomnijmy sobie, że część wielkiej pożyczki amerykańskiej przeznaczoną jest na wycofanie nadmiernej ilości biletów zdawkowych i bilonu.

Gdy to wycofanie nastąpi, natenczas zachodziłaby obawa, że złoty zacząłby silnie zwyżkować. A Amerykanie dobrze wiedzą, że życie gospodarcze Polski prosperować może tylko przy obecnym poziomie złotego, przy obecnym poziomie cen. Inaczej proces produkcyjny Polski będzie znowu wykazywał za wielkie koszty produkcyjne, będzie nierentowny. Wkońcu nierentowność ta zagrażać będzie poważnie wierzycielom amerykańskim; uczyni bowiem spłaty producentów i kapitału problematycznemi.

Wracając do „zewnętrznej" polityki dyskontowej, muszę zaznaczyć, że regulować ona musi międzynarodowy obrót płatniczy, w szczególności musi wpływać na popyt i podaż kapitałów zagranicznych, na kurs weksli, wewnątrz kraju musi stać na straży niezmienności ogólnego poziomu cen i t. p.

Prócz tego ogólna polityka bankowa musi ogólny poziom cen utrzymać w zgodności z istniejącem relatywnem wyposażeniem świata w złoto. Środkiem tej polityki jest właśnie odpowiednia polityka dyskontowa „zewnętrzna".

Dlatego może i lepiej dla nas, że zagraniczny przedstawiciel będzie w Banku Polskim zasiadał.

Przyszła wielka pożyczka, po wycofaniu nadmiernej ilości biletów zdawkowych i bilonu, służyć ma na cele inwestycyjne.

I tutaj zbliżamy się dopiero do właściwego celu finansistów zagranicznych. Nie chodzi im wcale o nadużycie swego wływu w instytucji emisyjnej, tem mniej o wywieranie szkodliwego i destrukcyjnego wpływu na finanse polskie. Ktokolwiek tak sądzi, daje tylko dowód braku orjentacji co do celów finansistów amerykańskich. Przeciwnie, chodzi im oto, ażeby Polskę ochronić przed fluktuacjami walutowemi. Chcąc zabezpieczyć Polsce stałość stosunków gospodarczych, chcąc mieć pewność, że żadne powikłania nie nastąpią, żądają właśnie dlatego współudziału w Banku Polskim, i tylko dlatego.

Stabilizacja bowiem stosunków gospodarczych umożliwia dopiero przejście do celowego zarządzania tą częścią wielkiej pożyczki, którą przeznacza się na inwestycje.

W myśl polityki pożyczkowej St. Zjednoczonych wspomniana część pożyczki ma być przeznaczona na cele produktywne, mogące zwiększyć pojemność naszego rynku krajowego. Instytucje te mają podnieść gospodarczo cały kraj, zwiększyć eksport i import oraz sprowadzić podwyższenie poziomu życia.

Podkreślić należy, że pożyczka ma sprowadzić **podniesienie gospodarcze całego kraju.**

Oto jądro zagadnienia, oto cele amerykańskiego kapitału.

TOW. AKC. BUDOWY TRANSMISJI, MASZYN i ODLEWNI ŻELAZA

J. JOHN W ŁODZI

Własne biura sprzedaży w:

Warszawie Jerozolimska 51 — **Krakowie** Basztowa 24 — **Poznaniu** Cieszkowskiego 8 — **Lwowie** Zyblikiewicza 39

Katowicach Ks. Damrota 6 — **Lublinie** Krak.- Przedm. 58 — **Gdańsku** Schüsseldamm 62

Adres telegraficzny dla biur i centrali: „Transmisja“

PĘDNIE (transmisje). Łożyska samosmary, wieszaki. Wałki. Sprzęgła stałe i rozłączane: kłowe i cierne. Koła pasowe i linowe. Naprężacze pasów. Kierowniki pasowe. Wykonanie dokładne. Kontrola sprawdzianami różnicowemi. Produkcja masowa na skład; terminy krótkie.

KOŁA zębate czołowe i stożkowe z zębami obrabianemi na specjalnych automatach

KOTŁY STREBEL'A oryginalne do ogrzewań centralnych.

WALCE młyńskie i inne przedmioty żeliwne utwardzone.

ŚRUBY Z NAKRĘTKAMI wszełkiego rodzaju.

TOKARKI pociągowe, szybkotnące z wałkiem pociągowym do toczenia i śrubą pociągową do gwintów. Budowa mocna. Wykonanie serjami bardzo dokładne. Wrzeciona szlifowane. Każda tokarka próbowana i kontrolowana protokularnie.

WIERTARKI kolumnowe ze skrzynką biegów (8 szybkości) i samodzielnym posuwem wrzeciona (4 szybkości) dla wiercenia otworów do 32 i 40 mm.

WYGŁADZIARKI (KALANDRY) dla przemysłu włókienniczego i papierniczego, oraz walce do nich. Okładanie starych walców nowym papierem i jutą. Szlifowanie walców żeliwnych i stalowych na specjalnej szlifierce

Dostawa ze składów lub w krótkich terminach. 3844

POMPY RÓŻNEGO RODZAJU

do napędu ręcznego, manężem i mechanicznego do studzien zwykłych i głębokich

Wiercenie studzien zwykłych i artezyjskich

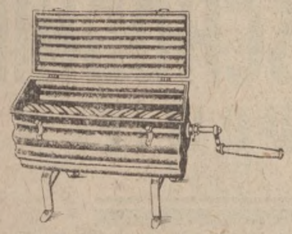
J. Kopczyński i Sp.

Poznań, ul. Łazarska 30
Nr. tel. 60-42 Rok zał. 1893

Fabryka pomp i przedsiębiorstwo wiercenia studzien

ODDZIAŁ W BYDGOSZCZY
ul. Dworcowa nr. 46. 3017

Maszyny do prania syst. Tad. Podoskiego „MARYSIA“

Do domowego użytku pierze do 50 koszul na godzinę

Nie niszczą bielizny, nie wymagają siły fachowej — prać może każdy, dają 90% oszczędności siły roboczej, mydła, opału i bielizny, kosztują o 60% taniej od renomowanych maszyn do prania fabryk niemieckich — w użyciu w licznych oddziałach wojskowych garnizonu warszawskiego. 4327

Tow. Przem. Handl. S-ka z. ogr. odp. „Maszyny do prania syst. Tadeusza Podoskiego“ WARSZAWA, Ś-to Krzyska 9 m. 3. Tel. 311-86

„Der Eisenhändler“

Otto Hoffmanna Wydawnictwo w Bunzlau na Śląsku.

Znane najlepsze i ulubione pismo fachowe dla branży żelaza, towarów żelaznych, narzędzi, sprzętów domowych i kuchennych oraz handlu maszyn itp. Najlepszy informator źródeł zakupu i organ ogłoszeniowy dla wymienionych branż.

Wychodzi od 30-tu lat i dwa razy w tygodniu.

Na życzenie wysyła się numery na okaz.

Administracja „Rynku Metalowego i Maszynowego“ Poznań, Wielka 10. — Tel. 2277.

Samo przeznaczenie wymienionej części wielkiej pożyczki na cele inwestycyjne bynajmniej nie wyczerpuje zarządzenie pożyczką. W grę bowiem wchodzi kwestja obiegu środków płatniczych, kwestja bilansu płatniczego i handlowego.

Ponieważ ilość pieniądza, potrzebnego do obrotu gospodarczego, jest ściśle określona, ponieważ zwiększenie ilości pieniądza ponad ilość wycofanego bilonu mogłoby wywołać wzrost ogólnego poziomu cen, a w konsekwencji inflację złotą, kapitał, który wpłynął do nas w postaci sum pieniężnych, z powrotem odpłynąć musi.

Dzieje się to zapomocą zwiększonego importu towarów. Rzeczą polityki gospodarczej i handlowej państwa jest forsować import maszyn, aparatów, instalacyj oraz surowców dla tych kategoryj przemysłu, które będą mogły albo eksport zwiększyć, albo w przyszłości import zmniejszyć.

W interesie zagranicznych kapitalistów, podkreślam to wyraźnie, leży wzrost ogólnego bilansu handlowego, tak po stronie importu, jak i eksportu.

* * *

Rzucając teraz okiem wstecz, widzimy, że zagraniczna pożyczka inwestycyjna jest właśnie tylko prolongowanym eksportem towarów. W przyszłości bowiem zaciągnięte zobowiązania musimy spłacić zwiększonym eksportem towarów.

Powszechnie sądzi się, że eksport ten tylko wówczas będzie możliwy, jeżeli kraj wierzycielski cłami nie będzie się odgradzał. Momentem uspokajającym w tym kierunku jest spodziewany znaczny wzrost międzynarodowych obrotów towarów, który prawdopodobnie cłami będzie mniej aniżeli dzisiaj krępowany.

Zresztą, powojenne podwyższenie ceł, zdaniem Hoovera, nie może zlokalizować przemysłu ani też zmniejszyć przez to rozmiarów handlu międzynarodowego, ponieważ wewnętrzne prądy gospodarcze i społeczne, które wpływają na dobrobyt lub kryzys narodu, wywierają na całokształt importu daleko większy wpływ aniżeli cła.

Alfred Lorenczewski.

Obecne położenie na rynku metalowym.

Sytuacja na rynku złomu żelaznego. — Wyroby mosiężne i miedziane. — Co słychać na rynku stali?

W dniu 15 ubiegłego miesiąca upłynął, jak wiadomo, termin zobowiązania, nałożonego na Niemcy Konwencją Genewską. Mocą tego zobowiązania winne były Niemcy dostarczać na potrzeby polskiego hutnictwa 235.000 ton złomu żelaznego rocznie. Pragnąc upewnić się, czy przerwanie tej dostawy nie wpłynie na znaczną zwyżkę cen złomu, współpracownik Agencji Wschodniej zasięgnął informacyj w źródle najzupełniej autorytatywnem, gdzie oświadczono mu co następuje:

„Tendencja na złom wbrew pogłoskom nie jest nietylko mocna, lecz raczej zniżkowa. Centrala Zakupu Złomu, obawiając się zaprzestania dostawy wobec silnego braku złomu w chwili wygaśnięcia konwencji genewskiej, dość wcześnie zawarła cały szereg poważnych umów z zagranicznymi dostawcami złomu na stosunkowo korzystnych warunkach.

Wobec tego zaprzestanie wysyłki złomu z Niemiec do Polski nie odbiło się bynajmniej na sprawności hut naszych, posiadających obecnie poważne zapasy złomu na składach. Prócz tego ze strony Centrali polskie huty mają zapewnione pokrycie zapotrzebowania na przeciąg przynajmniej trzech miesięcy.

Inna rzecz, że zagraniczni handlarze złomu, w przewidywaniu, że Polska po terminie 15 czerwca znajdzie się w trudnej sytuacji, pozawierali umowy z posiadaczami złomu po cenach dość wysokich. Ponieważ jednak Niemcy i Czechosłowacja jednocześnie z Polską ograniczyły zakupy złomu zagranicznego, przeto na rynkach światowych wyczuwać się daje silne odprężenie przy tendencji naogół zniżkowej; temu usiłują przeszkodzić zagraniczni handlarze złomu, jednak — jak dotąd — bezskutecznie.

* * *

Na rynku wyrobów mosiężnych i miedzianych sytuacja przedstawia się bez większych zmian. Tegoroczny strajk budowlany w stolicy przyczynił się w dużym stopniu do zmniejszenia zapotrzebowania na towary mosiężne i miedziane tak ze strony hurtowników, jak i bezpośrednich konsumentów. Słabe obroty wyrobami mosiężnemi i miedzianemi dały się zaobserwować w stolicy i na prowincji, która nie zdradza chęci zawierania transakcyj. Słaby zbyt na wyroby mosiężne i miedziane potęguje konkurencję w handlu tym towarem. Poszczególni kupcy, aby zdobyć odbiorcę, rezygnują niejednokrotnie z części zysku i sprzedają towar taniej. Wzajemna konkurencja ta wśród kupców wyrobami mosiężnemi i miedzianemi jest w roku bieżącym większą, niż w roku zeszłym.

Co się tyczy zbytu samego towaru, to z blach stosunkowo większym pokupem cieszy się towar zagraniczny, jako lepszy jakością od krajowego. Na drut tendencja jest naogół słaba. Największym stosunkowo zbytem cieszą się linki miedziane w związku z licznemi pracami, podejmowanemi w celu elektryfikacji kraju, która u nas ciągle się rozszerza.

Większość zamówień na wyroby mosiężne i miedziane stanowią zapotrzebowania ze sfer wojskowych.

Ceny fabryczne wyrobów mosiężnych i miedzianych pozostają od dłuższego czasu bez zmiany, chociaż surowce w ciągu tego czasu uległy zniżce.

Obecnie stawki taryfy celnej są zbyt niskie, gdyż dozwalają one na import towaru zagranicznego, w pierwszym rzędzie czechosłowackiego.

Co się tyczy eksportu, to nasze wyroby mosiężne i miedziane wywozimy jedynie do wolnego miasta Gdańska, ponieważ na innych rynkach nie jesteśmy w stanie konkurować z towarem w pierwszym rzędzie austrjackim i niemieckim.

Obecne ceny wyrobów mosiężnych i miedzianych przedstawiają się w średnim hurcie następująco loco skład:

Drut miedziany o śr. od 10 mm do 0.10 mm — 4.65 zł — 7.50 zł, drut mosiężny (o takich samych wymiarach) 3.90 zł — 6.10 zł; blacha miedziana o średnicy od 10 mm do 0.20 mm — 4.30 zł — 5.50 zł, blacha mosiężna tych samych wymiarów) 3.60 zł — 4.85 zł; pręty miedziane od 10 mm do 50 mm 4.65 zł — 4.45 zł, pręty mosiężne (rozmiary te same) 3.70 zł — 3.40 zł, fasonowe pręty tak mosiężne jak i miedziane kalkulują się o 10 proc. drożej, paski i taśmy zaś o 10 proc. drożej, niż blachy, kable 16, 50, 25, 37, 70, 95, 120 i 150 mm^2 — 5.20 zł. Wszystkie ceny powyższe rozumieją się za 1 kg.

Hurtownicy dają towar solidnym odbiorcom na kredyt wekslowy, dochodzący do 3 miesięcy, od mniej pewnych zaś żądają 50 proc. gotówki i resztę na weksle, dochodzące do 2—3 miesięcy. Obecne wywiązywanie się odbiorców z weksli przedstawia się dość dobrze, protesty dają się zaobserwować rzadko.

* * *

Zbyt stali na rynku wewnętrznym ulega ciągłemu powiększeniu z roku na rok, i, jeśli weźmiemy naprzykład pierwsze półrocze roku bieżącego i porównamy z takimże okresem czasu w roku zeszłym, to zauważymy zwiększenie zapotrzebowania o ca 20 proc.

Fakt ten tłumaczy się, między innemi też i coraz bardziej wzrastającemi zamówieniami, pochodzącemi ze sfer rządowych, które stanowią ca 45 procent ogólnego popytu na stal. Dobra konjunktura na rynku stali w pierwszem półroczu roku bieżącego uległa obecnie pierwszemu minimalnemu osłabieniu, jak zwykle w okresie miesięcy letnich, kiedy to pewnem zmniejszeniem wytwórczości muszą się odbić urlopy pracowników itd. Po przejściu okresu letniego spodziewane jest jeszcze większe wzmożenie produkcji i zbytu, zwłaszcza na stal konstrukcyjną ze względu na zapotrzebowanie tego towaru przez fabrykę samochodów „Ursusa" w Czechowicach oraz zakłady „Skody".

Co do wielkości zamówień prywatnych, to stosunkowo najwięcej zamówień na stal istnieje ze strony różnych fabryk przetwórczych w stolicy oraz z Zagłębia Dąbrowieckiego i naftowego. Jakość produkcji stali ulega w kraju ciągłemu doskonaleniu i towar ten, zyskując zaufanie odbiorców, ciągle z roku na rok wypiera konkurencyjny towar zagraniczny, którego też import do Polski corocznie zmniejsza się. Obecnie stale szlachetne zagraniczne zapotrzebowane są przez naszych odbiorców od 15 do 20 proc. w stosunku do obecnej pojemności krajowego rynku stali. Przywóz ten istnieje głównie dzięki temu, iż dawni konsumenci stali zagranicznych biorą towar zagraniczny dzięki dawnemu przyzwyczajeniu do starych przedwojennych dostawców. Na szczęście ten nieuzasadniony konserwatyzm ulega ciągłej zmianie na korzyść stali krajowych, które jakością prawie nie ustępują towarowi zagranicznemu. Co do stali zagranicznych najwięcej konkurencyjna co do ilości importowanego towaru jest czeska i wiedeńska.

Stale zagraniczne nieszlachetne są niekonkurencyjne w stosunku do towaru naszego. Tutejsze przedstawicielstwa wytwórni zagranicznych udzielają odbiorcom naszym przeciętnie 5—6-miesięcznego kredytu, który też dochodzi do 12 miesięcy, na co, niestety, z braku kapitału obrotowego krajowy przemysł stalowy nie może sobie pozwolić.

Jeśli chodzi o poszczególne gatunki stali, to największe zapotrzebowanie istnieje na stal narzędziową, stal zaś konstrukcyjna cieszy się małym zbytem, z braku zamówień ze strony fabryk; towar ten jest nabywany przeważnie na małe reparacje przez drobne warsztaty. Na rynku panuje dość duża konkurencja w zbycie, chociaż ceny mało się różnią i przy obecnym zbycie jedna wytwórnia stali mogłaby sama pokryć całkowicie zapotrzebowanie rynku.

Zeszłoroczne niedomagania w związku z brakiem odpowiednich laboratorjów na granicy, któreby nie dozwalały na fałszywe deklarowanie towaru na komorach celnych, zostały w części usunięte przez zainstalowanie w drugiej połowie roku zeszłego przez huty przyrządów do mechanicznego badania jakości towaru importowanego.

Co się tyczy eksportu, to wywozimy obecnie dwie trzecie produkcji krajowej stali, w pierwszym rzędzie do Niemiec, oraz do Włoch, na Bałkany, do Południowej Ameryki i Japonji. Od miesiąca idą też próbne partje towaru do Turcji. Toczące się już od dłuższego czasu pertraktacje, mające na celu zbyt naszej stali do Rosji, nie zostały dotychczas zakończone, z powodu żądania ze strony rosyjskich odbiorców zbyt długiego kredytu. Przed rozpoczęciem wojny celnej z Niemcami, eksportowaliśmy większe ilości towaru, niż obecnie i przeważnie na zasadzie „obrotu uszlachetniającego", który obecnie został prawie całkowicie zaniechany. Przed wojną światową wielkie ilości naszej stali wytwórni z b. Kongresówki znajdowały zbyt w Rosji. Obecnie eksport nasz musi zwalczać wielką konkurencję zagraniczną, zwłaszcza francuską, czechosłowacką, angielską i inne.

Z odbiorców sfery rządowe płacą za towar gotówkę w ciągu 2—4 tygodni od chwili otrzymania towaru. Odbiorcy prywatni krajowi, np. fabryki, dostają średnio towar na warunkach: 20 proc. gotówką przy zamówieniu, resztę zaś na weksle trzymiesięczne po odbiorze towaru, zaś hurtownicy stali nieszlachetnej otrzymują towar na 1—2 miesiące na otwarty rachunek, po tym termin. zaś kredyt wekslowy 3-miesięczny. Obecne wywiązywanie się z weksli jest dobre i protesty nie spotykają się.

Ceny stali szlachetnych na naszym rynku kalkulowane są we frankach szwajcarskich. W tej walucie stal utrzymuje się prawie na jednym poziomie od czasu wprowadzenia złotego, osiągając jedynie minimalną zwyżkę wskutek podrożenia robocizny.

Stal martynowska zdrożała w kwietniu w tym samym stosunku jak żelazo, które jest dla niej surowcem.

—p—

Z ŻYCIA GOSPODARCZEGO
BLIŻSZYCH I DALSZYCH PAŃSTW ZAGRANICZNYCH

OGÓLNE.

Porozumienie między Niemcami, Belgją, Luksemburgiem i Francją, dotyczące wywozu drutu walcowanego, weszło w życie od dn. 1 czerwca r. b. Termin porozumienia określony jest na 4 lata, jednakże porozumienie to nie może trwać dłużej, niż będzie działał europejski kartel stalowy, który według umowy kończy się po raz pierwszy w dn. 1 kwietnia 1931 roku. Dla sprzedaży drutu niema przewidzianej żadnej specjalnej centrali syndykatowej, lecz będzie ona przeprowadzona przez każdy kraj samodzielnie. Organem, kontrolującym wypełnienie przyjętych zobowiązań, będzie specjalny Komitet, mający swoją siedzibę w Zurychu; zarząd nad nim sprawować ma szwajcarskie T-wo Zaufania (Treuhandgesellschaft). Poza tem ma być utworzony Komitet Dyrekcyjny, składający się z delegatów, uczestniczących w porozumieniu krajów, mianowicie każdy kraj wyznacza od siebie jednego delegata i jednego zastępcę. Cena drutu została podniesiona o 2.5 sh, t. j. wynosi obecnie Ł 5.12.6 przy odbiorze 1.000 ton, przy ilościach za ponad 1.000 ton zmniejsza się do Ł 5.10.0 fob port wywozowy. Cena ta już obowiązuje zrzeszonych.

BELGJA.

Przemysł ciężki przeżywa obecnie chwile mniej pomyślne, aniżeli w poprzednim miesiącu. Odnosi się to szczególnie do przemysłu węglowego. Przyczyną tego obniżenie się wywozu węgla do Francji i ciągle wzrastająca siła konkurencyjna angielskiego przemysłu węglowego.

W miesiącu maju wydobyto ogółem tylko 2.233.730 ton, gdy w miesiącu kwietniu jeszcze wydobyto 2.280.380 ton.

Zapasy hałdowe węgla wynosiły dnia 1-go czerwca ton 1.201.620, a dnia 1 maja 1.275.020 ton. Zapasy węgla stale się zmniejszają, a produkcja obniża się. W ostatnich tygodniach czerpano z zapasów w sposób nieznaczny.

Produkcja koksu wynosiła w maju okrągło 461.050 ton, a produkcja brykietów 147.950 ton.

P r z e m y s ł ż e l a z n y, mimo trudności jakie przeżywał z początkiem maja, zdołał jednak pod koniec tego miesiąca znacznie poprawić swoje stosunki handlowe. Chwilowo popyt na żelazo i wyroby żelazne jest zadowalający; wstrzymują go nieco eksporterzy, którzy mają wiele zamówień na dostawy żelaza do Indyj i Japonji.

Dnia 1 czerwca było w przemyśle belgijskim czynnych 54 pieców wysokich. Produkcja surówki wynosiła w maju 318 790 ton, w kwietniu 309 920 ton, stali surowej 314 000 ton, czyli o 20.750 ton więcej jak w poprzednim miesiącu kwietniu. Walcówki wytworzono 252.180 ton — w kwietniu 237 000 ton; cyny wydobyto nieco więcej, niż w kwietniu, w całości 17.240 ton.

NIEMCY.

M e t a l l - und R o h s t o f f - G e s e l l s c h a f t - B e r l i n S O 16, komunikuje: ostatni tydzień (11—16/VII.) odznaczył się bardzo słabemi transakcjami: z jednej strony konsumenci wstrzymywali się od zakupów, a z drugiej i składy, z powodu ogólnej opadającej tendencji na rynku metalowym, nie odważają się na większe kupna zapasowe.

Wyjątek stanowi a l u m i n j u m, które ciągle jeszcze jest żywo poszukiwane. Nawet takie gałęzie przemysłu, które przetwarzają przeważnie miedź, interesują się dziś żywo aluminjum.

C y n y gotowej trudno dostać, o ł ó w — nadal bez ruchu; cynk również trwa spokojny. Na końcu tygodnia notowano wszystkie surowce metalowe nieco wyżej.

Berlińska giełda metalowa podaje na koniec ubiegłego tygodnia następujące nieobowiązujące notowania:

Miedź elektrolityczna wirebars	121,75 M.
Miedź czysta 99%	110,50—111,50 „
Nikiel czysty 98/99%	340,00—350,00 „
Aluminium hutnicze 98/99%	210,00—214,00 „
Cyna Banka lub Austral	600,00—620,00 „
Surowy cynk hutniczy	56,00— 56,50 „
Cynk przetopiony	51,00— 52,00 „
Ołów miękki hutniczy	47 00— 48,00 „
Ołów twardy zależnie od jakości	54,00— 56,00 „
Antymon - Regulus	95,00—100,00 „

Stary metal.

Rynek stosunkowo utrzymany. Ceny hurtowe — wyższe lub niższe zależnie od wielkości partyj, jakości szmelcu i warunków dostawy. Za partje mniejsze ceny o 3—4 M. p. % kg. niższe.

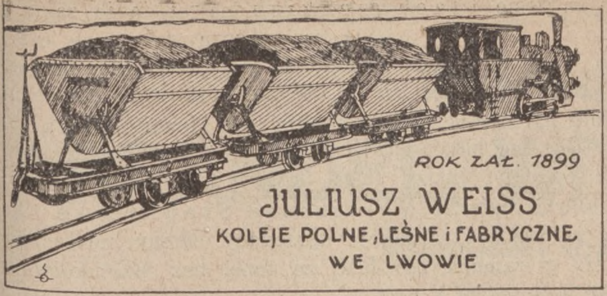
Stara miedź	102—103 M.
Stary stop czerwony	93—95 „
Opiłki mosiężne	74—76 „
Mosiądz odlewny	76—78 „
Odpadki blachy mosiężnej	87—89 „
Cynk stary	37—28 „
Świeże odpadki cynkowe	43—45 „
Stary ołów miękki	40—42 „
Odpadki blachy aluminowej 98o99%	170—175 „
Stara cyna hutnicza 30% (odpadki)	140—160 „

* * *

Na rynku ż e l a z a f a s o n o w e g o nastąpiło przesilenie i względny spokój. Skutki poprzedniego ożywienia są bardzo dobre, gdyż prawie wszystkie fabryki mają zamówienia, zapewniające im pełną pracę aż do końca października. Problem zajęcia w przemyśle żelaznym zdaje się do końca rb. szczęśliwie rozwiązany.

Na ż e l a z o s z t a b o w e popyt trwa nadal żywy; znaczy to, że potrzeba żelaza prętowego nie zmniejsza się, owszem przybiera wciąż jeszcze. Wiele hut obarczyło się ponad siły zamówieniami i dziś nie są zdolne zadość uczynić przyjętym zobowiązaniom. Z trudnością też przyjmują dalsze większe zamówienia. To odmowne stanowisko hut wobec napływających większych zamówień krajowych zostało źle zrozumiane i tłumaczone jako nowy zwrot fabrykantów do odbiorców zagranicznych. Istotnie jednak nie jest tak, gdyż fabrykanci, obarczeni większemi zamówieniami na dłuższy czas, przyjmują chwilowo jedynie prace uboczne, które mogą wykonywać równocześnie z pracami głównemi. Będzie to trwało aż do czasu, kiedy zarządy hut będą mogły znowu przyjmować terminowe zamówienia.

Wytwórcy i kupcy żelaza sztabowego są zdania, że obecna silna tendencja utrzyma się dłuższy czas. Gdyby niespodziewanie nastąpiło zmniejszenie się zamówień krajowych, zostaną one natychmiast zastąpione zamówieniami z zagranicy, których obecnie fabryki z powodu nawału pracy przyjmować nie mogą.

4494

Prosimy powoływać się na „Rynek Metalowy i Maszynowy“

Tow. Akc.

PRZEMYSŁU METALURGICZNEGO

w POLSCE

Radomsko

Adres telegraf.: „Metal“. Telefon n . 22

WYRABIA:

DRUT żelazny i stalowy ciągniony, drut miedziowany, drut kolczasty.
GWOŹDZIE wszelkiego rodzaju, sprężyny meblowe, nity żelazne i miedziane.
LINY z drutu stalowego o wysokiej wytrzymałości do wszelkiego użytku.
ŚRUBY i wkrętki do mebli, podkładki, wkrętki do drzewa żel. i mosiężne, wkrętki kute, śruby jasne do metali.
ŁOPATY i szpadle wszelkich kształtów i gatunków z trzonkami lub bez.
WIDŁY stalowe. 2984
KONSTRUKCJE ŻELAZNE, jako to: dachy, mosty, zbiorniki, pomosty, kolejki, przenośne zwrotnice kolejowe, rozjazdy i zwrotnice tramwajowe, wagoniki, kolejki napowietrzne, dźwigi i krany, szkielety wież kościelnych, taczki żelazne i t. d.

TOWARZYSTWO „OLEUM“

SPÓŁKA Z OGR. ODP.

we Lwowie

Oddział w Poznaniu, plac Wolności 2

Tel. 21-52. Stale na składzie: Tel. 38-40

Nafta, benzyna, oleje, smary, asfalt, parafina.
Specjalność: Olej samochodowy marki „Caroll“ w blaszankach 2- i 5-litrowych oraz w beczkach.

4181

U specjalisty

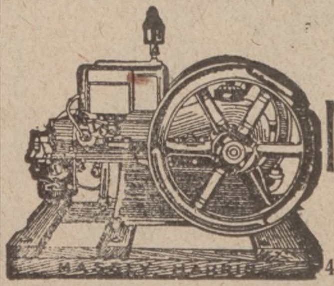
należy kupować przybory do

samorodnego spawania

palniki węże, reduktory, druty, proszki, tlen, wodór, acetylen karbid 4392

Jerzy Dziembowski

Tel. 15-14. Bydgoszcz, pl. Wolności

Oryg. ameryk.

motory naftowe

Massey Harris

4131 poleca

Związkowa Centrala Maszyn

Tow. Akc.

Ul. Fr. Ratajczaka 16. Poznań Telefon 22-80 i 22-89

W przemyśle i handlu blachą nastąpił spokój. Mniej głośne są już tylokrotnie piętnowane współubiegania o kupców i odbiorców drogą wzajemnego prześcigania się w udzielaniu cen niskich i wyjątkowych ułatwień płatniczych.

Związek wytwórców blach grubych ma ciągle jeszcze liczne zamówienia, tak, że nie przyjmuje dostaw na krótszą metę jak na 3—4 tygodnie.

Na blachy średnie znajduje się mniej kupców, a transakcyj dokonywa się mało i słabych. Tu najczęściej trafiają się oferty niżej cen oznaczonych, nawet po 150 M., zamiast 155 za tonę. Skutek jest ten, że za cenę oznaczoną 155 M. za tonę nie można sprzedać większych ilości blach średnich.

W zakresie blach cienkich nawet takie zakłady jak Hoesch, które dotychczas utrzymywały ceny oznaczone i stałe, zmuszone zostały do ustępstw, gdyż na każdym kroku spotykają się z ofertami 158 RM., nawet na specjalnie hartowane blachy cienkie loco Hennigsdorf, a 157 RM., takie same blachy nadreńskich i westfalskich zakładów — loco Siegen. Między temi ofertami znajdują się ponoś nawet oferty związku Vereinigte Stahlwerke. Jednakże większość transakcyj sprzedaży blachy cienkiej obraca się w ramach 160 RM. za tonę, bez jakichkolwiek doliczek.

Zakłady przyjmują zamówienia terminowe na 2—4 tygodnie i regularnie wywiązują się na czas z zobowiązań przyjętych.

H. Groński.

ROZPORZĄDZENIA — OBWIESZCZENIA — KOMUNIKATY WŁADZ NACZELNYCH

Dziennik Ustaw nr. 63, poz. 561 — podaje do wiadomości publicznej rozporządzenie ministrów Skarbu, Przemysłu i Handlu oraz Rolnictwa **w sprawie zwrotu ceł przy wywozie wytworów hutniczych, walcowanych oraz niektórych wyrobów metalowych.** Rozporządzenie obowiązuje od 22 lipca r. b.

Treść rozporządzenia:

§ 1. Przy wywozie zagranicę wytworów hutniczych walcowanych oraz niektórych wyrobów metalowych zezwala się na zwrot cła, uiszczonego za sprowadzone z zagranicy i zużyte do wyrobu tych towarów surówkę i niektóre materjały pomocnicze podług następujących norm.

1. i 3.	żelazo i stal większych wymiarów	zł 3,—	od 100 kg.
2.	szyny kolejowe	„ 2,50	„
4. i 5.	żelazo i stal taśm., drobnowymiar.	„ 3,50	„
6.	żelazo i stal taśmowe, o grubości poniżej 1½ mm.; blacha o grubości poniżej 1 mm.	„ 4,50	„
7.	blacha żelazna i stalowa pokryta cynkiem	„ 4,25	„
8.	wyroby kotlarskie: zbiorniki, rezerwuary, konstrukcje żelazne, dźwigary mostowe, baseny, skrzynie i t. p. wyroby z blachy żelaznej i stalowej, oprócz wym. w poz. 154 T. C.	„ 4,50	„
9.	wiadra, beczki i t. p. naczynia z blachy stalowej, o grubości poniżej 4 mm. również cynkowanej	„ 4,—	„
10.	drut żelazny i stalowy o szerokości lub średnicy poniżej 6½ mm. również cynkowany, cynowany lub pokryty innemi nieszlachetnemi metalami	„ 3,50	„
11.	drut kolczasty żelazny i stalowy również cynkowany	„ 3,50	„
12.	gwoździe żelazne i stalowe	„ 3,50	„
13.	wyroby żelazne i stalowe, polerowane, szlifowane lub inaczej odrobione, również z dodatkiem drzewa, miedzi i jej stopów, n. p. nity, śruby, nakrętki, młotki, siękiery, łańcuchy, butle stalowe i t. p.	„ 3,60	„
14.	hacele do podków końskich	„ 4,50	„
15.	łopaty, chociażby z drewnianemi rączkami	„ 4,15	„
16.	widły, rydle, motyki, grabie, sapy, oskardy, kilofy itp. chociażby z drewnianemi rączkami	„ 3,70	„
17.	wagony kolejowe, towarowe	„ 4,20	„
18.	parowozy	„ 10,50	„
19.	części parowozowe specjalne, jako to: kotły i ich części kompletnie przystosowane (n. p. skrzynie paleniskowe, rury kotłowe z końcówkami miedzianemi i t. p.), armatury kotłowe, przegrzewacze pary, podgrzewacze i oczyszczacze wody, cylindry parowe obrobione, mechanizmy ruchu, stawidła, hamulce i t. p.	„ 10,50	„
20.	części wagonów, tendrów i parowozów jako to: ostojnice, czołownice zderzakowe, skrzynie sprzęgłowe, zderzaki, trzony zderzakowe, sprężyny i kosze zderzakowe, haki wszelkie, ciągła, sprzęgi, resory wszelkie, zestawy kołowe oraz osie, koła i obręcze, maźnice i widły maźniczne, wózki jedno i dwuosiowe i ich części, hamulce wagonowe i t. p.	„ 4,85	„
21.	tendry całkowite	„ 4,85	„

§ 2. Zwrot cła z tytułu, wymienionego w § 1 niniejszego rozporządzenia, uskutecznia się zapomocą kwitów wywozowych, wystawionych każdorazowo przez upoważnione do tego urzędy celne na podstawie zaświadczeń związków eksportowych, po stwierdzeniu występu towarów zagranicę.

§ 3. Kwity wywozowe opiewają na okaziciela, zachowując ważność na przeciąg 9 miesięcy od daty ich wystawienia i mogą służyć do uiszczenia należności celnych za wszelkie towary sprowadzone z zagranicy w każdym z urzędów, upoważnionych do wystawiania kwitów.

§ 4. Wykazy związków eksportowych, uprawnionych do wydawania powyżej wymienionych zaświadczeń, będą ustalone przez ministra skarbu w porozumieniu z ministrem przemysłu i handlu i ogłaszane w „Monitorze Polskim".

§ 5. Przepisy wykonawcze do niniejszego rozporządzenia wyda minister skarbu.

§ 6. Z dniem wejścia w życie niniejszego rozporządzenia traci moc obowiązującą: rozporządzenie z dnia 19 lipca 1926 roku (Dz. U. R. P. Nr. 74, poz. 472).

§ 7. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie 7-go dnia po ogłoszeniu.

Zakłady Mechaniczne

BRANDEL, WITOSZYŃSKI I S-KA

właściciel inż. STEFAN TWARDOWSKI

WARSZAWA, Grochowska 37. 4384

Pompy odśrodkowe turbinowe ◁▷ Turbiny parowe małe

3609

E. Nack'a Następca

Katowice

ul. Francuska 1

Hurtowny Skład Towarów Kanalizacyjnych i Wodociągowych

URZĄDZENIA KĄPIELOWE, KLOZETOWE i UMYWALNIE

od najzwyczajniejszego do pierwszorzędnego wykonania

ARMATURY

dla gazu, wody i pary

ŁĄCZNIKI, KOŁNIERZE

Rury kotłowe, gazowe czarne i ocynkowane

poleca do natychmiastowej dostawy ze składu w Poznaniu

DOM HANDLOWY

ANTONI BERNHARD

Poznań, Wielkie Garbary 18, Tel. 12-59

4226

ST. GRABIANOWSKI

Biuro Inżynierskie i Dom Techniczno - Handlowy

Poznań	Katowice	Bydgoszcz
Plac Wolności 14 a	ul. Słowackiego 24 (dom własny)	ul. Dworcowa 66
Tel. 4010 i 4011	Tel. 1321 i 1322	Tel. 912.

Poleca do dostawy ze swoich składów w Poznaniu i Bydgoszczy oraz z reprezentowanych hut:

ARMATURĘ: parową, gazową i wodociągową, szkła wodowskazowe, wzierne i ochronne manometry, oliwiarki, smarownice.

USZCZELNIENIA: Klingerit, tekturę azbestową i techniczną, płyty gumowe i sznur., pakunek konopny, azbestowy, grafitowany.

POMPY: skrzydełkowe, tłokowe, membranowe, tłoczki, smoki.

WĘŻE: gumowe, czerwone i czarne, parciane, ssące.

WYROBY SZMERGLOWE: tarcze, papier, płótno, proszek.

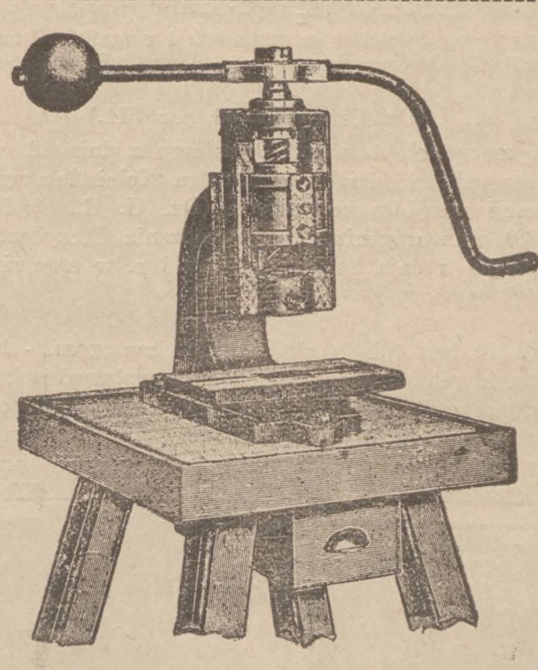
APARATY DO SPAWANIA: wytwornice, palniki do spawania i cięcia, wentyle redukcyjne, tlen, karbid, pałeczki proszek i drut do spawania.

PIŁY: tarczowe, gatrowe i taśmowe, piłki do metalu.

SILNIKI: elektryczne na prąd stały i trójfazowy, silniki spalinowe.

TYGLE GRAFITOWE, cegłę szamotową, masę izolacyjną, korkową i inne artykuły techniczne.

4505b

PRASY RĘCZNE

nadające się do masowego wyrobu wszelkiego rodzaju artykułów tłoczonych z blachy, oraz kompletne zespoły matryc do fabrykacji solidnych lichtarzyków na choinkę (żabki) dostarcza szybko po dostępnych cenach

„ŻELAZO i METAL" Sp. z o. p.

MIKOŁÓW Śl.

4513

Ulgowa taryfa na przewóz węgla kamiennego i brykietów węglowych z Polski do Italji.

Rozporządzenie Ministra Komunikacji Dz. Ur. nr. 63, poz. 563 wprowadza w **bezpośredniej komunikacji towarowej polsko - włoskiej** od wszystkich ładowni i stacyj kopalnianych krajowych dla węgla kamiennego i brykietów węglowych zniżone stawki przewozowe, wynoszące w halerzach czechosłowackich za 100 kg.:

A) do wszystkich ekspedycyj towarowych w Trieście z wyjątkiem Triestu scalolegnami:
a) 1730 b) 1360.

B) do **Fiume** łącznie z ekspedycjami **„Rive", „Punto Franco", „Fiume rione industriale"**:
a) 1730 b) 1360.

Warunki stosowania: przesyłki powinny być
1. nadane jako zwyczajne;
2. cało pociągowe przynajmniej 700 ton naraz;
3. skierowane do jednej z wyżej wymienionych stacyj przeznaczenia;
4. nadane na ładowniach dworcowych lub stacjach kopalnianych krajowych;
5. wyładowane w obrębie wymienionych stacyj przeznaczenia i wywiezione drogą kołową, morską, bocznicami, odstawione na tory magazynowe, przemysłowe albo na składowiska.

Przewoźne uiścić należy przynajmniej za ładowność użytego wagonu (list przewozowy i wagonu).

Rozporządzenie obowiązuje od 15 lipca r. b.

Zniżone stawki przewozowe pod a) stosuje się bezpośrednio, w drodze kartowania, zaś wymienione pod b) w drodze zwrotu czyli reklamacji w czasie od 15 lipca r. 1927 do 14 lipca 1928 roku.

Rozporządzenie Ministra Komunikacji.

z dnia 10 czerwca 1927 roku.

wydane w porozumieniu z Ministrami: Skarbu, Przemysłu i Handlu oraz Rolnictwa o zmianach i uzupełnieniach zniżki taryfowej dla rudy żelaznej w komunikacji polsko-czeskosłowackiej.

(Dz. Ustaw Nr. 58, poz. 511.)

Na mocy art. 4, punkt 9 ustawy z dnia 12 czerwca 1924 r. o zakresie działania Ministra Kolei Żelaznych i o organizacji urzędów kolejowych (Dz. U. R. P. Nr. 57, poz. 580) oraz artykułu 2 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 24 września 1926 r. w sprawie ustanowienia urzędu Ministra Komunikacji (Dz. U. R. P. Nr. 97, poz. 567) zarządza się co następuje:

§ 1. Do rozporządzenia Ministra Komunikacji z dnia 7 kwietnia 1927 r. o zniżce taryfowej dla rudy żelaznej w komunikacji polsko-czeskosłowackiej (Dz. U. R. P. Nr. 46, poz. 420), wprowadza się zmiany i uzupełnienia następujące:

a) w tytule po słowach „rudy żelaznej" zamieszcza się słowa „rudy manganowej, pirytów, przepałków pirytowych i fosforytów";

b) w § 1, ustęp pierwszy, rozpoczynający się od słów „W komunikacji polsko-czeskosłowackiej" . . . . aż do słów: „445 h. c." zastępuje się brzmieniem następującem:

„W komunikacji polsko-czeskosłowackiej wprowadza się:
A. dla rudy żelaznej z gr. 48,
B. dla rudy manganowej, pirytów i z gr. 48 i fosforytów z gr. 74,
C. dla przepałków pirytowych z gr. 48 taryfy towarowej polskich kolei normalnotorowych.

następujące stawki przewozowe za 100 kg. w halerzach czeskosłowackich:

od stacyj		do stacyj: Mor. Ostrawa — Privoz A	B	C	Trinec A	B	C
Gdańsk (wszystkie stacje)	1)	549	596	525	527	541	504
Gdynia port i Tczew	2) a)	520	577	506	508	522	485
	b)	511	558	487	490	504	467
	c)	473	520	419	452	466	429
	d)	436	483	4 2	414	428	391

c) w § 1, w ustępie piątym, w wierszu szóstym po słowach „rudy żelaznej" zamieszcza się słowa „rudy manganowej, pirytów, przepałków pirytowych i fosforytów";

d) w § 1, w ustępie szóstym na końcu, po słowie „rudy" zamieszcza się słowa „żelaznej, rudy manganowej, pirytów, przepałków pirytowych i fosforytów".

§ 2. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem 1 lipca 1927 r.

Minister Komunikacji: **Romocki.** Minister Skarbu: **G. Czechowicz.** Minister Przemysłu i Handlu: **E. Kwiatkowski.** Minister Rolnictwa: **K. Niezabytowski.**

Przedłużenie konwencji węglowej.

Dnia 19 bm. odbyło się w lokalu zw. górn. - hutn. w Katowicach zebranie wszystkich przemysłowców kopalnianych. Rokowania, które przedewszystkiem zajmowały się kwestją ogólno - polskich rokowań, trwały do 1.30 w nocy. Wkońcu podpisano prowizoryczny układ, który przedłuża polską konwencję węglową na 3 lata i 2 miesiące. Wobec tego polska konwencja węglowa upłynie 1 października 1930 r. Układ ten został również podpisany przez pewną część zarządów kopalnianych, które dotychczas do konwencji nie należały. Przedstawiciele konwencji wyjechali do Warszawy, aby powiadomić o całej sprawie pana min. przemysłu i handlu Kwiatkowskiego.

TARGI WSCHODNIE

OD 4-GO DO 15-GO WRZEŚNIA 1927 ROKU

Targi Wschodnie a „Wschód".

Niedawno jedno z pism codziennych zarzuciło Targom Wschodnim, jakoby straciły swój wschodni charakter i w tym kierunku nie spełniły pokładanych w nich nadziei.

Pogląd ten rozpowszechniony, aczkolwiek niesłuszny, winien być z zasadniczych względów sprostowany. Jeżeli bowiem Targi Wschodnie stały się wprawdzie tem, czem je chcieli mieć pierwsi ich organizatorzy, to jest ową odskocznią, podstawą operacyjną, czy jak to nazwiemy, wobec Rosji, a nie stały się nie z swojej winy, lecz jedynie wskutek warunków politycznych, nie pozwalających na należytą pracę w tym kierunku, to niemniej jednak oprócz Rosji Sowieckiej istnieje cały bliski Wschód bałkański, który powinien być terenem operacyjnym dla targów lwowskich.

Z istoty rzeczy płynie, że udział wystawców o wiele lepiej daje się ująć tak statystycznie jak i obrazowo, dla szerszej publiczności, aniżeli udział nabywców, kupców i zwiedzających. To też gdy każdy postronny widz, a nawet i statystyki targowe, wymieniają poszczególne kraje bałkańskie jako wystawców, to udział ich jako nabywców słabo tylko da się skontrolować.

Wiadomem więc jest, że dwa lata temu mieliśmy na Targach osobną grupę rumuńską, że wystawiały firmy bułgarskie, rumuńskie, greckie, tureckie, lecz czy byli z tych krajów nabywcy, niewiadomo.

Dla nas jako kraju przemysłowo-rolniczego kraje te mogą wchodzić w rachubę przedewszystkiem jako teren eksportu przemysłowego, bo jako źródło zakupu ich produktów, a są niemi przeważnie płody rolnicze, są nam potrzebne tylko w ostateczności, tak jak n. p. w roku bieżącym. Dlatego udział tych państw jako wystawców nie jest nam konieczny, bo ich produkty albo sami posiadamy, a jeżeli nie, to są to artykuły zbytu, których w dzisiejszej konjunkturze gospodarczej importować nie powinniśmy.

Nieobecność tych państw na Targach lwowskich jako wystawców nie może więc być dowodem, że Targi te straciły swój wpływ na tym terenie. Dla nas bowiem wpływ ten wyrazić się winien przyjazdem kupców i dokonanemi na Targach zakupami, a w dalszem następstwie eksportem do tych krajów.

Jak powiedzieliśmy, wpływ ten trudniej jest ująć cyfrowo i przeprowadzić dokładną jego statystykę. Faktem jest jednak, że na zeszłorocznych Targach mimo nieobecności bałkańskich wystawców, byli obecni kupcy z tych krajów, a już dziś są dane, że na tegorocznych Targach będziemy mieli sposobność powitać ich w większej ilości.

Jak się dowiadujemy, na skutek bytności w Polsce w roku bieżącym wpływowej osobistości z tureckich kół gospodarczych, tureckie ministerstwo handlu oraz izba handlowa w Konstantynopolu zwróciły się do tamtejszego kupiectwa z apelem, by masowo odwiedziło lwowskie Targi. Także niedawny pobyt w Polsce dyrektora ateńskiej polsko-greckiej izby handlowej miał na celu przygotowanie przyjazdu greckich kupców do Lwowa. Nie trzeba przypominać, że przyjazd kupców rumuńskich jest stale silny i także w tym roku pewny. Wedle wiadomości nadeszłych z Teheranu tamt. poselstwo polskie wszczęło akcję celem zorganizowania wycieczki perskich kupców do Lwowa.

Widzimy zatem, że „wschodniość" Targów lwowskich nietylko istnieje, lecz nawet objawia się w formie najbardziej dla naszych interesów pomyślnej, bo w formie udziału nabywców.

Spodziewamy się, że i w tym roku stan ten ulegnie dalszej poprawie.

Z życia placówek przemysłowo-handlowych

F. SUCHANEK I S-KA, PRZEDSIĘBIORSTWO TECHNICZNO - HANDLOWE DLA ROLNICTWA I PRZEMYSŁU — POZNAŃ, PLAC WOLNOŚCI 8-9.

Nie potrzebujemy chyba specjalnie nadmieniać, że w kraju o charakterze tak wybitnie rolniczym jak Polska, najważniejszym bodajże działem wytwórczości krajowej są maszyny rolnicze. Ostatnio mieliśmy sposobność podziwiać na Targach Poznańskich m. i. obszerny teren zajęty przez eksponaty firmy F. Suchanek i S-ka w Poznaniu, gdzie zgrupowane były wszelkiego rodzaju maszyny i przybory rolnicze dla większej, jak i mniejszej własności rolniczej. Wymieniona placówka polska reprezentuje cały szereg wybitnych fabryk krajowych oraz zagranicznych. Z ostatnich zwłaszcza zasługują na specjalną uwagę oryginalne szwedzkie maszyny żniwne, żniwiarki i kosiarki „Westeras", które według zapewnień czynników miarodajnych jednoczą w sobie wszelkie zalety doskonałości i taniości. Nawiasem mówiąc, na ostatniej wędrownej wystawie maszyn rolniczych w Szwecji otrzymały maszyny żniwne „Westeras" najwyższe odznaczenie państwowe, jako jedyną pierwszą nagrodę, podczas gdy równocześnie wszystkie inne amerykańskie maszyny, znanych w świecie powszechnie typów, otrzymały miejsce drugie. — Na każdorazowe życzenie firm. Suchanek i S-ka wysyła odpowiednie cenniki i prospekty oraz służy wszelkiemi informacjami, a co najważniejsze, maszyny i części zapasowe do nich dostarcza na dogodne spłaty w kredycie długoterminowym.

MECHANICZNA FABRYKA TKANIN METALOWYCH, JÓZEF HESSE S-CY, ŁÓDŹ, UL. ANDRZEJA NR. 40.

Ogólnie znana i poważana firma **Józef Hesse S-cy** st. m. Łodzi, ul. Andrzeja nr. 40, poleca po przystępnych cenach przedsiębiorcy i konsumentowi gazę miedzianą do studzień, filtry, szczotki miedziane, materace do łóżek, przetaki metalowe i t. d. Doskonałej jakości wyroby tej Mechanicznej Fabryki Tkanin Metalowych i wyrobów drucianych cieszą się ogólnem poparciem wśród dawniejszych i z dnia na dzień liczniejszych odbiorców i konsumentów. Nic w tem zresztą dziwnego, wyroby bowiem wymienionej placówki polskiej w zupełności dorównują podobnym fabrykatom zagranicznym, a częstokroć je nawet przewyższają. Wszystkim więc, którzy dotychczas jeszcze wyrobów omawianej firmy nie znają, radzimy zwrócić się do niej po bezpłatne prospekty.

L. JAKUBOWICZ I S-KA, SOSNOWIEC, DĘBIŃSKA 7.

Siłę rozrostu gospodarczego każdego społeczeństwa doby obecnej mierzyć należy siłą zużytego prądu elektrycznego, podobnie, jak do niedawna mierzyło się rozwój cywilizacyjny społeczeństw ilością zużytego mydła. W Polsce od czasu zdobycia niepodległości, rok każdy przynosi zmiany na korzyść — pod tym względem. To też mnożą się firmy artykułów, związanych z użyciem prądu, dając możność wyboru, tak co do jakości jak i rodzaju.

Jedną z tych placówek postępu naszego w tej dziedzinie jest firma S. **Jakubowicz i S-ka w Sosnówcu, Dębińska nr. 7**, dostarczająca piece elektryczne i suszarnie elektryczne patentowane.

Piece te do wyżarzania i hartowania, jak również i suszarnie elektryczne, są ostatnim wyrazem nowoczesnych zdobyczy elektro - technicznych.

Świadomą, metodyczną organizacją handlową, fachowym doborem towaru, odpowiadającego najwybredniejszym wymogom, umiała sobie firma powyższa wyrobić szerokie uznanie i poważny zbyt swoich artykułów wśród społeczeństwa.

Zbytecznem też byłoby rozwodzić się szerzej na temat jakości fabrykatów dostarczanych przez powyższą firmę, a znajdujących pełne uznanie w kołach fachowców.

Możemy tylko wyrazić nadzieję, iż wobec rozwinięcia przez siebie tak dodatnich czynników, powyższa firma zdobywać będzie nadal nieustannie coraz to szersze koła nabywców.

„ZRZESZENIE POLSKICH ODLEWNI I EMALJERNI".

Dnia 15 b. m. powstała nowa Spółka pod firmą **„Zrzeszenie Polskich Odlewni i Emaljerni"**.

Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością, obejmująca fabryki: „Suchedniów", „Metalurgja", „Herzfeld et Victorius", „Poręba", „Kamienna", „Słowianin", „Blachownia", „Iron", „Glinice".

Na Prezesa Rady wybrano dyr. Lucjana Kołudzkiego, na wiceprezesa Rady byłego Ministra Jerzego Iwanowskiego, na sekretarzy Rady inżyniera Masłowskiego, dyrektora „Blachowni", i Witolda Wielogłowskiego. Do Komitetu Wykonawczego wybrano pp.: S. Goldsteina, St. Starkego, Kaz. Witwickiego. Na stanowisko dyrektorów zarządzających powołani zostali pp. Wacław Dzierżawski i Jerzy Gaszyński.

Działalność firmy obejmuje rynek wewnętrzny i eksport, którego podniesienie jest jednem z głównych zadań zrzeszenia. Wobec utworzenia zrzeszenia — fabryki zrzeszone wstrzymały bezpośrednie przyjmowanie zamówień.

? SKRZYNKA ZAPYTAŃ ?

z dziedziny porad fachowych i źródeł zakupów

Uprasza się o podanie źródła zakupu:

Nr. 2974. balonów szklanych oplatanych w różnych wielkościach.

Nr. 2978. urządzeń do fabryczki mydeł toaletowych.

Nr. 2979. urządzeń do fabryczki świec.

Nr. 2980. zamków do wagonów osobowych.

Nr. 2981. drewnianych sit do młocarń.

Nr. 2982. aptecznych pudełek blaszanych.

Nr. 2991. tłoczarek ręcznych i mimośrodowych oraz małych heblarek do obrabiania żelaza.

Nr. 2992. narzędzi kowalskich, jak: maszyny do wiercenia, zgrabiarki, dymaki i kowadła.

Nr. 2998. windek (dźwiżek) do podnoszenia i spuszczania latarń.

Uprasza się o podanie:

Nr. 2985. firmy, która oddałaby w komisowa sprzedaż następujące artykuły: łapki na myszy, noże do siekarek, pogrzebacze kuchenne, siekiery, druty mosiężne i stalowe, okucia meblowe, artykuły mosiężne, bronzowane, antaby, fasaki, oraz wszelkie części do maszynek t. zw. „Prymusów".

Nr. 2989. fabryki wyrobów żelaznych, wykonujących roboty sztancowe (prasowane).

Poważne źródła dostawcze

Samozamykacze drzwi (3337a)

automatyczno - hydrauliczne **„Wartaż"** i pneumatyczne **„Rojaż"** własnej fabrykacji oraz reperacje wszelkich systemów poleca
W. NAROŻNY i S-wie, Poznań I., ul. Ogrodowa 15/16. — Telefon 2658

Naczynia mleczarskie, naczynia kuchenne, wyroby blaszane cynow., kotły, zbiorniki do wody, mleka itp.
poleca J. Wiśniewski, Zakł. Blacharskie w Warszawie, Nowy Świat 62. Tel. 268-19 8123

Śruby „HELIOS" do drzewa toczone, mosiężne i poniklowane. Wszelkie części fasonowe mos. Poznań, Rynek Łazarski 8. Tel. 6543. (2967

Narzędzia precyzyjne Przekroje (sznyty), matryce (sztance), formy i tłocznie do fabrykacji artykułów masowych z metalu, celuloidu, papieru, skóry, jako też do artykułów chemicznych, mydła, pasty etc. wykonuje na zamówienie. **Dostarczam i wykonuję** artykuły masowe podług wzoru sztancowane, tłoczone i dęte. **Wykonuję wszelkie prace tokarskie** po cenach umiarkowanych. Za fachowe i wzorowe wykonanie gwarantuje długoletnia praktyka zagraniczna. **JAN ŁAZAROWICZ i S-ka, POZNAŃ, ul. Mostowa 15.** 2687

Szkło okienne, kit szklarski, dyjamenty do rżnięcia szkła
poleca hurtownie **M. WARM, Gniezno** 4497

Hurt. rowerów, 4313 oraz wszelkich części rezerwowych. Wirówki, Butelki termosowe
HURTOWNIA PNEUMATYKÓW T. z o. p. OSTRÓW (Wlkp.)

Ruszta lane w kokilach 3615c
bądź napuszczane, ze specjalnego żeliwa odpornego na ogień, tak dla palenisk stałych jak i ruchomych.
Tow. Akc. „WIEPOFANA" Poznań-Dąbrowskiego 81 - tel. 61-56

Fabryka wyrobów aluminiowych w Drawskim-Młynie (Wlkp.) dostarcza
łyżki i łyżeczki aluminiowe

Kolana karbowane, rury do kuchen
oraz klamerki do pantofli 4402
poleca jako swą specjalność po cenach konkurencyjnych
M. Leszczyński, Włocławek, Kościuszki 24.

Gwoździe - nity - śruby 2865
M. MATUSZEWSKI - POZNAŃ, Przemysłowa 22.

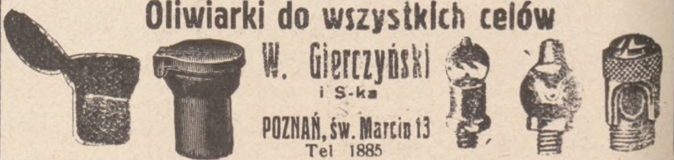
Zamki meblowe 4311
Zawiasy taśmowe (Klavierbänder)
Szyny do schodów (Treppenleisten)
Fabryka „Fema" T. A., Bydgoszcz.

Plomby ołowiane w różnych wielkościach i w każdej ilości poleca 2866
Stec & Lisowski, Fabryka plomb, Toruń, Kochanowskiego 1a

S. E. E. „Suchy Element Elektryczny" Fabryka ogniw galwanicznych
w Zawierciu, Województwo Kieleckie. 2973

VULKAN rozczyn gumowy i płótno gum. (Gummilösung) wyrabia w najlepszym gatunku GUMY Poznań, ulica 27 Grudnia 15 3790

ARMATURĘ żeliwną, stalową i bronzową, jako to: wentyle, krany i zasuwy wszelkich typów, inżektory, manometry i t. p. do przewodów na parę przegrzaną i nasyconą
polecają
JANCZEWSKI i FREYMARK
Warszawa, Mokotowska 49.
2925c

Oliwiarki do wszystkich celów

W. Gierczyński i S-ka
POZNAŃ, św. Marcin 13
Tel 1885

Zamki, zapory i zatrzaski patent. do drzwi
FERROPOL Sp. z o. o. Poznań, Św. Marcin 46. 3974

Uszczelki
skórzane
do armatury wodnej
wykonuje
A. Krawczyk, Poznań, Łazarska 1. 4278

PRACOWNIA DJAMENTÓW DO RŻNIĘCIA SZKŁA I DO TARCZ SZMERGLOWYCH 4024

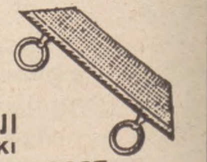
H. SZEFTEL
Warszawa, Graniczna 16
Egz. od 1882 r.

Drawska Odlewnia żelaza i Fabryka Maszyn
Drawski-Młyn (Wielkopolska)
poleca
odlewy żeliwne o doskonałej jakości
Dostawa terminowa. Piec codziennie czynny.
2902

Wędzidła i zgrzebła do koni 3795
dost. Fabr. Wyr. Żel. Sulkiewicz i Robakowski Bydgoszcz. Cennik na żądanie.

E. Pitak & Co.
fabr. wyr. drzewn.
Bydgoszcz,
ul. Zduny 18/19 tel. 353

Specjalność: fabrykacja masowa wszelk. artykuł. domowych. 4430

Taśma z kołeczkami do firan
(Gardinenringband)
Sznury do rolosów i markiz
Taśma lejcowa (lejce) 4310

PASAMON FABRYKA PASMANTERJI WŁAŚC. E. F. LEWANDOWSKI
Bydgoszcz, Plac Teatralny 4. Tel. 1667

PASY TRANSMISYJNE
skórzane oraz z sierści wielbłądziej, specjalne do napędu młockarń i wszelkie inne artykuły techniczne poleca ze składu 4490
St. Duchowski - Biuro inżynierskie
Tel. 32-26 Poznań, Al. Marcinkowskiego 1.

DZIAŁ BUDOWLANY i CERAMICZNY

Jak zagranicą osądzają naszą gospodarkę leśną?

Kilkakrotnie już zabieraliśmy głos w sprawie naszego eksportu drzewa w roku bieżącym. Wykazaliśmy w tych artykułach, że takiego wywozu drzewa na dłuższy okres czasu nie możemy prowadzić, że niszczymy sami nasze lasy, przygotowujemy u siebie brak i drożyznę drzewa użytkowego, budulcowego i opałowego. Lecz głosy nasze, jako prasy krajowej, nie znajdują dobrego posłuchu. Może jednakże głosy prasy zagranicznej, która naszą i litewską gospodarkę leśną na jednym stawia poziomie, więcej zaważą u naszych przewódców handlowej polityki drzewnej.

Co mówi więc zagranica o naszej eksploatacji leśnej?

Na temat ten znajdujemy bardzo znamienny artykuł w niemieckim „Wirtschaftsdienst" nr. 27/1927. Pod nagłówkiem: „Die Holzausfuhr der Oststaaten", omawia znane czasopismo to wywóz drzewa wschodnich państw Europy. Skonstatowawszy, że konjunktury na światowym rynku drzewnym, oraz stale rosnące zapotrzebowanie drzewa na rynku kontynentalnym, wpłynęły dodatnio na wzmożenie się eksportu drzewa z krajów obfitujących w lasy, — przechodzi autor artykułu do omawiania eksportu drzewa państw wschodnich, jak Rosji sowieckiej, Finlandji, Polski, Litwy, Estonji i Łotwy.

Rosja, z powodu długotrwałej zimy, nie mogła na czas rozpocząć wyrobu swego surowca, przeto kupcy zmuszeni byli zwrócić się do zarządów leśnych w Finlandji, Estonji, Łotwie i Polsce, aby zapewnić sobie potrzebne ilości drzewa. Ta ostatnia szczególnie wykorzystuje ofiarowaną możliwość eksportu.

...„W Polsce — czytamy we wspomnianym artykule — wywóz drzewa osiągnął w ostatnim roku taki poziom, do jakiego w uprzednich latach, nawet przy najlepszych kunjunkturach eksportowych, nawet podczas inflacji marki, nigdy nie doszedł. Eksploatacja leśna w Polsce przeradza się wskutek tego w prawdziwą gospodarkę niszczycielską.

Przyczyny tej bezplanowej niszczycielskiej gospodarki leśnej w Polsce są wszystkim znane: jedyną troską polsk. polityki handlowej jest aktywność bilansu handlowego; aby tę znowu przywrócić, rzucono się na lasy, i wyrzuca olbrzymie masy drzewa nieobrobionego po cenach dumpingowych. Że taki eksport drzewa nie może być korzystny, nie wymaga dowodzeń. Wystarczy przyjrzeć się liczbom. Polska wywiozła w r. 1925 ogółem 3 267 055 ton drzewa wartości 225.9 miljonów zł w złocie. W roku 1926 polski eksport drzewa wszelkich sortymentów wynosił 4 968 906 ton wartości 206.4 miljonów zł w złocie. Zatem wywóz drzewa wzrósł o 1 701 851 ton, czyli o 52 procent w stosunku do ilości wywiezionego drzewa w r. 1925; zato dochody ze sprzedaży zmniejszyły się o 11.4 miljonów zł w złocie, czyli o 9 procent dochodów z roku poprzedniego.

To małe zestawienie rzuca nader charakterystyczne światło na polską politykę eksportową i gospodarkę leśną: dowodzi, że polscy mężowie stanu w zbytniej trosce o aktywność bilansu handlowego poświęcają jej własną przyszłość gospodarczą. Taka polityka eksportowa nie pozostanie bez wpływu na ogólną gospodarkę leśną obecną i przyszłą. Każdy widzi, że przez taką nieracjonalną — bezplanową eksploatację, lasy polskie dojdą wkrótce do takiego stopnia wyczerpania, którego ani najtrudniejsze warunki gospodarcze nie będą mogły usprawiedliwić i na długi szereg lat wywóz drzewa z Polski będzie nader ograniczony.

Na aktywność litewskiego bilansu handlowego wpływają również decydująco produkty rolne oraz eksport drzewa. I tu zauważyć można od dłuższego czasu prawdziwą gospodarkę niszczycielską lasów litewskich. Poniekąd można jednak postępowanie to usprawiedliwić, zwłaszcza silną konkurencją drzewa rosyjskiego i polskiego. I tam daje się zauważyć niezdrowy kierunek eksportu: zwiększenie się wywożonej masy drzewnej w stanie nieobrobionym, a obniżenie się jej wartości. Kiedy Litwa w r. 1925 osiągnęła za swoje drzewo 75.5 miljonów litów, to w roku ubiegłym inkasowała zaledwie 54 miljony litów. Głównym rynkiem zbytu na drzewo litewskie są Niemcy; w ostatnich czasach coprawda notuje się wzrastające interesowanie się litewskiem drzewem tartem i okrąglakami ze strony kupców angielskich.

J. Taberski.

Sytuacja w przemyśle budowlanym bez zmian.

W ostatnim czasie sytuacja w przemyśle budowlanym nie uległa żadnym poważniejszym zmianom. Obecnie nie rozpoczyna się już nowych budowli, tylko wykończa rozpoczęte, gros zaś materjałów zużywa się na remont. Na Kresach Wschodnich dużo stosunkowo zużywano cementu i to nietylko do budowy, lecz w dużej części dla betonowania czy to przy remontach budynków czy też przy budowach studzień, stajen itd.

W tygodniu bieżącym dawne dość liczne zamówienia wagonowe na cement zmniejszyły się, gdyż „Centocement" przestał całkowicie przyjmować zapłaty wekslami, zaś hurtownicy sprzedawali go na kredyt, dochodzący do 3 miesięcy. Wskutek ogólnej ciasnoty na rynku pieniężnym zmuszeni są hurtownicy nie przyjmować również zleceń na kupno na kredyt. Drugim ważnym czynnikiem, to obecne zbiory, które uniemożliwiają prowadzenie dalszych robót inwestycyjnych.

Produkcja cementu w miesiącu bieżącym w niektórych cementowniach dochodzi do maximum wydajności. Dotyczy to przedewszystkiem Wysokiej Szczakowej, Górki oraz Goleszowa, a więc cementowni, produkujących towar najlepszy.

Na rynku cegły zbyt w dalszym ciągu jest normalny, obserwujemy tu jednak zbyt dużą rozpiętość cen górnośląskich (najtańszych), poznańskich (średnie) oraz warszawskie (najdroższe). Mimo wszystko nie kalkuluje się sprowadzać do Warszawy cegły z Górnego Śląska, gdyż koszty przewozu są zbyt duże.

Na papę dachową większe zamówienia dały instytucje rządowe, wobec czego zbyt jest w dalszym ciągu zapewniony. Przemysłowcy użalają się na podnoszenie cen surowców przez Związek koksowni w Katowicach, gdyż za smołę preparowaną płaci się loco koksownia 34 zł, zaś z Gazowni Warszawskiej 40 zł za 100 kg, tak, że opłaca się obecnie sprowadzać towar z zagranicy. Dodatnią stroną to tylko kredyt wekslowy, dochodzący do 6 miesięcy.

-p.-

Wiadomości drobne

Ruch budowlany na Górnym Śląsku

Zapytany przez przedstawiciela A. W. radca budownictwa w Magistracie Katowickim inż. Sikorski — o politykę budowlaną w Katowicach, oświadczył, że narazie niema mowy o poważniejszym ruchu budowlanym prywatnym. Budują instytucje rządowe, samorządowe i od czasu do czasu ciężki przemysł. Magistrat buduje 160 mieszkań dwupokojowych ze wszelkiemi wygodami. Będą to domki typu jednopiętrowego ze wspólną wielką pralnią mechaniczną, ochronką, sklepami i t. d. Całość powstaje kosztem 1 miljona ośmset tys. zł i opiera się na długoterminowym kredycie, udzielonym przez województwo. Pozatem buduje się wielką halę wystawową, 70 metrów długości i 32 metry szerokości, szpital, azyl dla bezdomnych, połączony z domem pracy. Ilość mieszkań nie pokrywa nawet 20% naturalnego przyrostu.

Standaryzacja produkcji cegły.

Z Warszawy dowiadujemy się, że Rada Ministrów ma rozważyć na jednem z najbliższych posiedzeń projekt wprowadzenia w całem państwie jednego typu cegły. Chodzi tu o jednolity wymiar tego materjału budowlanego, który wskutek różnic w całej Polsce sprawia architektom, budowniczym i przedsiębiorcom wiele nieporozumień, a często straty. Nowa ustawa ma wprowadzić nowy typ cegły na obszarze całego państwa.

Sprawy podatkowe.

Izby skarbowe otrzymały polecenie zwalniania od podatku obrotowego fabrykatów i półfabrykatów drzewnych, kopalniaków, słupów telegraficznych oraz papierówki świerkowej.

Utworzenie kartelu wapiennego.

Celem usunięcia niezdrowych stosunków, jakie w ostatnim czasie wytworzyły się w przemyśle wapiennym polskiego Górnego Śląska, zawiązana została górnośląska konwencja wapienna, której celem jest regulowanie zbytu i cen w przemyśle wapiennym. Do konwencji tej przystąpili wszyscy producenci górnośląscy wapna.

Zapotrzebowanie na cement

Miejski Urząd Targu Poznańskiego otrzymał wiadomość, że obecnie istnieje duże zapotrzebowanie cementu do budowy portu w Kanei na Krecie, która będzie trwała około pięciu lat i że byłoby możliwe otrzymanie dostawy na cement polski. Dotąd jest tam dostarczany przeważnie cement włoski.

Poważna firma w Aleksandrji, posiadająca filję w Galacu, Pireusie i Atenach, podjęłaby się chętnie zastępstwa jednej z fabryk cementowych polskich, ewentualnie zakupywałaby go na własny rachunek w celu dostawy do Grecji i Egiptu. Informacyj w tej sprawie udziela M. U. Targu Poznańskiego.

Z rynku materjałów budowlanych, metali, blachy, wyrobów i surowców metalowych.

MATERJAŁY BUDOWLANE.

Katowice, 23. 7. Na rynku kamieniarskim duże zapotrzebowanie. W Polsce możemy pokryć zaledwie 25% zapotrzebowania, licząc tylko kamień obrobiony, resztę musimy sprowadzać z Czechosłowacji. W Polsce są złoża granitowe na Wołyniu i w Tatrach. Pozatem inne gatunki mogą zastąpić granit aż do czasu rozwinięcia przemysłu kamieniarskiego w Polsce, kamienie szarogłazowe Andezyt i Porfir. Na tutejszym rynku zapotrzebowanie stale wzrasta, dostawy zawierane są po cenach następujących: mozaika 75 zł za tonę. Bruk kostka 10×10×10 — I kl. 75 zł za tonę, bruk kostka 16×16×16 — I kl. 74 zł za tonę, bruk kostka 18×18×18 — I kl. 72 zł za tonę. Ceny loco Ustroń wagon. Kamień szarogłaz, silnie kwarcytowy z Wisły pow. Cieszyński.

Lublin, 23. 7. Na rynku materjałów budowlanych zapotrzebowanie na materjały drzewne krajowe — małe, natomiast na materjały eksportowe większe, przeważnie na deski obrzynane; również planki dębowe cieszą się wielkim popytem do Anglji. Ceny ich wynoszą: typ I-a Ł. 6—7, — typ II-gi Ł. 4,— typ III-ci Ł. 2½, na pozostałe gatunki ceny utrzymane z ubiegłego tygodnia.

DRZEWO.

Lwów, 23. 7. Na rynku drzewa tartego tendencja na materjał sosnowy bardzo silna, natomiast na dębinę brak zainteresowania. Popyt za sosną przewyższa zapotrzebowanie. Za sosnowy materjał budowl. płacą 10—11 dol., bulsy sosnowe 17 dol. za 1 metr kubiczny.

Gdańsk, 23. 7. Konjunktura na gdańskim rynku drzewnym jest nadal dosyć dobra, a horoskopy na przyszłość są nie złe. Z angielskiej strony ujawnia się silny popyt na materjał tarty, jednakowoż nie zawiera się transakcyj ze względu na wyczerpanie materjału tartego w rozmiarach, żądanych przez Anglję, a z drugiej strony ze względu na poważne trudności, na jakie napotyka sprowadzanie towaru z Polski. Wielką troskę dla eksporterów gdańskich stanowi coraz większy brak wagonów dla przewozu drzewa, co w wysokim stopniu wpływa hamująco na eksport. Bale niesortowane angielskie (deals et. battens) notują Ł. 11 standard franco Gdańsk.

METALE I WYROBY METALOWE.

Warszawa, 22. 7. Dom Handlowy A. Gepner w Warszawie, Grzybowska 27, notuje następujące ceny orjentacyjne w złotych za 1 kg.: cyna Banca w blokach 15,00, ołów hutniczy 1,35, cynk 1,50, blacha cynkowa zasadn. 1,66, antymon 3,25, aluminjum hutnicze 5,25, blacha miedziana zasadn.: 4,41, blacha mosiężna zasadn. 3,70—4,20.

Berlin, 23. 7. Ceny w markach niemieckich za 100 kg.: Miedź elektrolityczna, dostawa zaraz cif Hamburg, Brema lub Rotterdam (za 100 kg.) 123, miedź rafinada 99—99,3% 118—119, oryginalny miękki ołów hutniczy na lipiec 49¼ do 49¾.

N. York, 22. 7. Zamkn. Cts. za 1 lb. Miedź Lake loco 13,— Elektrolit loco 13, — na lipiec 13, — sierpień 13, — Casting rafinery loco fab. N. York 12¾, Cyna Straits loco 63⅝, — 99% loco 63⅞, Ołów N. York loco 6,50, — East St. Louis loco 6,35, Cynk N. York loco 6,32½, Srebro zagran. 56½, Aluminjum 98—99% 26, Nikiel w sztabach 35, Blacha biała 5½.

METALE SZLACHETNE.

Berlin, 23. 7. Srebro ca 0,900 w sztabach 78—79 R. M. za 1 kg., złoto w woln. obrocie 28—28,20, platyna w woln. obrocie 7½ — 9 R. M. za gram.

BLACHA CYNKOWA.

Warszawa, 23. 7. Na rynku blachy cynkowej tendencja wyczekująca. Siła kupna nieco osłabła w związku ze żniwami oraz nie dającym się dzisiaj określić wynikiem zbiorów. Ze względu na wolną konkurencję — ceny bardzo niejednolite. Prowadzone rokowania w sprawie utworzenia organizacji regulującej sprzedaż i ceny nie dały żadnych pozytywnych wyników. Kryjemy zapotrzebowanie wewnętrzne oraz eksportujemy do Rumunji i Bułgarji. Ze względu na słabszy popyt, ceny obniżyły się o 5% i więcej. Transakcje zawierane są po zł 1 070—1 100 za tonę prima netto loco fabryka, drugi gatunek tańszy jest od 5—8%.

SUROWCE METALOWE.

Nowy Bytom, 23. 7. Surówka odlewnicza Huty Pokoju Nr. 1 (Friedenshütte, P. G. S.) — reprezentacja Spółka Akc. Józef Wdowiński w Warszawie, Sienna 11, cena za tonę 210 zł, loco stacja Nowy Bytom.

Katowice, 23. 7. Ze względu na bardzo wielkie zapasy złomu, jakie tutejsze huty poczyniły jeszcze z końcem ub. r., popyt jest słaby. Ceny kształtowały się następująco: złom I gat. 100 zł za tonę, inne gatunki w zależności od jakości 98,90, 80 i 60 zł za tonę. Zasadniczo zapotrzebowanie na złom w Polsce pokrywamy materjałem krajowym w 25%, a 75% sprowadza się z zagranicy, wobec czego centrala zakupu złomu zw. hut przystąpiła do urządzenia wielkich składów w Gdańsku. Zagraniczne dostawy zakontraktowane są na lipiec i sierpień.

ZŁOTY W DNIU 25 LIPCA 1927 ROKU.

Gdańsk przekaz 57,05—57,80, gotówka 57,53—57,87, **Berlin** gotówka 56,80—57,20, przekaz na Warszawę, Poznań lub Katowice 46,875—47,085, **N. York** przekaz 11,20, **Zurych** przekaz 58,00, **Bukareszt** przekaz 1.842, **Czerniowce** przekaz 18,32, **Londyn** przekaz 43,50, **Wiedeń** przekaz 79,15, **Praga** przekaz 377½, **Ryga** przekaz 64,00.

Racjonalna działalność w przemyśle maszyn rolniczych.

Kto miał sposobność przypatrzenia się zbliska działalności różnorodnych przedsiębiorstw przemysłowych, względnie być czynnym przy reorganizacji przedsiębiorstw zachwianych niewątpliwie uczynił spostrzeżenie, że rozwojowi techniki nie towarzyszy, jako logiczna konsekwencja, wzrost wydajności, lecz że dzieje się przeciwnie. Dziwne to...

Wszelka bowiem produkcja jest ruchem, wyrażającym się w rozdzielaniu i łączeniu dóbr użytkowych. Ruch ten idzie po utartych szlakach, a sposób, w jaki po nich przesuwają się wszystkie te czynniki, które razem składają się na proces działalności produkcyjnej, określa poziom rozwojowy danej gałęzi przemysłu. Innemi słowy, wykładnikiem racjonalnej gospodarki przemysłowej jest kwestja jej organizacji.

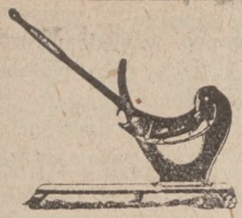
Przedsiębiorca przemysłowy nie ma bezpośredniego wpływu na kształtowanie się cen wytwarzanego towaru, gdyż zjawisko to określone zostaje przez prawo podaży i popytu. Działalność swą rozpostrzeć może tylko na te dziedziny, które pozostają w bezpośredniej od niego zależności, a temi są w pierwszym rzędzie koszty produkcji. Organizacja przedsiębiorstwa przemysłowego — to przedewszystkiem organizacja jego kosztów produkcji. Dwie są drogi, prowadzące do ich obniżenia: albo przedsiębiorstwo wytwarzać będzie więcej, zadowalając się mniejszym zyskiem na jednostce i wyrównując różnice w końcowym rezultacie, albo będzie wytwarzać więcej tym samym kosztem. Obie drogi prowadzą przez powiększenie produkcji, przyczem pierwsza w ścisłem tego słowa znaczeniu, druga łączy się z pojęciem wyższej wydajności.

Nowoczesny kierunek wytwórczości przemysłowej polega na pojęciu wytwórczości masowej, jako drogi wiodącej do zniżki cen. W przemyśle maszyn rolniczych dążenia te na szerszą skalę poczynają dopiero przybierać realniejsze kształty i zostają urzeczywistniane na podstawie donosłych wyników, jakie zdołano osiągnąć w innych działach przemysłu. Masowe wytwarzanie nie daje się zastosować wszędzie w równym stopniu, albowiem wszelki przemysł jest wytworem ziemi, podobnie jak każda inna istota żyjąca. Jego rozwój jest uzależniony od naturalnych warunków, których się nie stwarza, lecz najwyżej można na nie oddziaływać. Do takich warunków w przemyśle maszyn rolniczych należą istotne potrzeby rolnictwa. Kwestja ta posiada zasadnicze znaczenie, jeżeli chodzi o ustawienie programu produkcyjnego, przeprowadzonego przepisowo zawsze pod kątem widzenia istotnej potrzeby.

To oddziaływanie konsumenta na produkcję wyraża się nierzadko ujemnie, o ile tenże narzuca producentowi fabrykację typów, które logicznie nie są uzasadnione. Jeżeli istnieje maszyna o szerokości roboczej 1½, 2 3 i 4 metrów, to żądanie tejże maszyny o szerokości roboczej 1¾ metrów jest gospodarczo bezpodstawne, gdyż faktycznej potrzebie nie odpowiada bądź to zupełnie, bądź też nie w takim stopniu, któryby zasługiwał na praktyczne uwzględnienie. Owe rozpraszanie produkcji, dające się zwłaszcza u nas zauważyć, tutaj właśnie znajduje swe źródło. Niewątpliwie istnieje cały szereg różnych typów maszyn i narzędzi, które bez szkody dla obu stron mogłyby być z programu produkcyjnego skreślone. Zjawisko zresztą powszechnie spotykane w przemyśle państw europejskich, które pod tym względem wyprzedził daleko przemysł amerykański. W Ameryce ów stosunek wzajemnych interesów między producentem a konsumentem jest bardziej harmonijny. Dlatego normalizacja, wybitny czynnik racjonalnej produkcji, rozwija się tam pomyślnie, kiedy u nas znormalizowanie części składowych, wywalczone nieraz z trudem przez przemysł, rozbija się często w różnorodności wytworu końcowego. Wynika z tego, że na produkcję przemysłową wywiera wpływ racjonalne stanowisko szerokich kół konsumentów, bez którego zamierzenia przemysłu nie będą całkowite.

Pojęcie masowej produkcji łączy się z pojęciem podziału pracy, przyczem ostatnie jest pierwotniejsze jako stanowiące grunt, na którym rozwija się akcja produkcji ujednoliconej. Możność i rozmiar przeprowadzenia tego podziału uzależniony jest znów od specyficznych cech i warunków przemysłu maszyn rolniczych. W oparciu o odpowiedni zasób doświadczenia zawodowego, pozwalającego na unormowanie produkcji pod względem typizacji, rozwija się akcja przedewszystkiem na drodze porozumień i umów, mających na celu uśmierzenie niekorzystnych wpływów konkurencji i określenie modus vivendi przedsiębiorstw drugich. Korzyści płynące z podobnego ustosunkowania sił, przy którem przedsiębiorstwa jednostkowe skierować mogą swą energję na swój teren specjalny, są tak doniosłe, że wszelkie inne przejawy, towarzyszące zjawisku, a tkwiące naprzykład w niewątpliwie ujemnych stronach kartelizacji, jako ograniczającej wolną konkurencję, nie są zdolne umniejszyć dodatnich skutków, płynących z obniżenia kosztów produkcji.

Jeżeli warunki dla przeprowadzenia podziału pracy i w dalszem następstwie masowej produkcji leżą poza bezpośrednim polem pracy przedsiębiorstwa, to drugi środek wiodący do obniżenia kosztów produkcji — wzmożenie wydajności — spoczywa w samem przedsiębiorstwie, gdyż środkiem

„IDEAŁ"

nóż do krajania słomy

na ściółkę

tani — praktyczny — trwały

Jedyni producenci 3641

Centrala Pługów Parowych T. z o. p. Fabryka Maszyn

POZNAŃ, Piotra Wawrzyniaka 28 30 — Telefon 69-50 — 61-17

Baczność handlarze maszyn!

Trzony napędne C. 1694, C. 1019, C. 1850, D. 919, i t. d. dla maszyn do sieczenia.

Stalowe trzonki nożowe precyzyjne nawiercone dla maszyn do szycia wszystkich systemów.

Koła do pługów nadające się i do syst. pługów „Ventzkiego" i kultywatorów.

Jedno- i wieloskibowe **siewniki i brony** jak również broniki (zęby do bron) w każdem wykonaniu i

4389 ilości na żądanie. **Żelazne gniotowniki** do ziemniaków.

W sprawie cenników i życzonych żądań, zwracać się do firmy **ERNST PADUBRIN**

Kuźnia i Ślusarnia. Warsztat maszyn i narzędzi rolniczych.

TRZECIEWIEW pod Bydgoszczą

UNION Wirówki do mleka

35 - 450 litrów **niezrównane w konstrukcji i wydajności**, już ocloue dostarcza loko **Poznań i Gdańsk**

Erwin Uthke

Filja **Poznań, ul. Towarowa 21 a** Telefon 1837

Centrala:

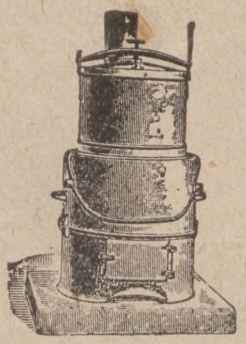
Gdańsk

Boettchergasse 23-27 Tel. 778

3593

Wyrabiam masowo!

PARNIKI

do kartofli oryginalne „AGRA"

Taczki całożelazne

Aparaty do rznięcia słomy

Śrutowniki do śrutowania zboża na kamieniach

Ryszard Liska

4425 **WĄGRÓWIEC**

FABRYKA MASZYN i KOTLARNIA

I-a. KOSY, kowalskiej roboty, wszechświatowej sławy

4504

„Pleszewianka"

w każdej ilości i długości dostarcza zaraz

L. SOCHACZEWSKI, Wrocław-Breslau (Niemcy), Viktoriastr. 95.

Młocarnie szerokomłotne VISTULA

Młocarnie z przymykami

Młocarnie z wałami do gładkiej słomy

Walce, kieraty

Siekacze do buraków

Sortowniki ziemniaków

Maszyny do czyszczenia zboża

Sieczkarnie bębnowe do zapędu mechanicznego stojące i na wozach

Sieczkarnie tarczowe

Koła transmisyjne

Pompy do gnojówki z rurą stalową i wyjmującemi wentylami

Szufle ziemne do transportowania ziemi

wykonuje jako długoletnią specjalność

A. P. Muscate

Fabryka Maszyn T. z o. p.

TCZEW (Pomorze)

4078

Płachty żniwne

plany nieprzemakalne na młockarnie, stogi i namioty, worki nowe i używane dla każdego celu poleca:

„PLANWORK"

Poznań, Dąbrowskiego 81. 4492

BACZNOŚĆ! BACZNOŚĆ!

Paleniska „ORKAN"

na miał weglowy, oszczędza 60%

S. RASZEWSKI - fabryka maszyn

Poznań, Przemysłowa 26. Tel. 28-91

Wentylatory! 4211 **Kolejki polne!**

tym jest organizacja procesu produkcyjnego. Świadoma akcja w kierunku praktycznego przeprowadzenia reformy organizacji winna się opierać na metodzie analizy, przy pomocy której dochodzi się do odkrycia przyczyn, będących w dotychczasowym sposobie fabrykacji źródłem strat. Obejmuje ona w kolejnem następstwie wszystkie te czynniki, które razem składają się na całkowitą działalność danego przedsiębiorstwa. Począwszy od rewizji urządzeń technicznych, winny być poddane krytyce poszczególne działy i kończyć się na zbadaniu organizacji sprzedaży, stanowiącej w przedsiębiorstwie działalność końcową.

Ta metoda postępowania została zużytkowana w sposób naukowy i stanowi pod nazwą „tayloryzmu" poważny dorobek nauk społeczno - gospodarczych. W połączeniu z doświadczeniem zawodowem, zebranem we własnem przedsiębiorstwie oraz innych, daje ona faktyczny obraz stanu przedsiębiorstwa i stanowi jedynie racjonalną podstawę dla akcji reformistycznej.

Postulat racjonalnej produkcji wysuwa się obecnie na czoło zagadnień nietylko dlatego, że wiąże się z korzyściami materjalnemi dla samego wytwórcy, lecz przedewszystkiem dlatego, że stanowi drogę do uzdrowienia chorego przemysłu powojennego. Żyjemy obecnie w takich warunkach, w których każda strata, każde marnotrawstwo, wynikające z bezkrytycznie stosowanego programu produkcyjnego, jest sprawą ogółu. Jeżeli zaś przypatrzymy się odnośnym stosunkom w naszym przemyśle maszyn rolniczych, odpowiedź nie będzie trudna. Przemysł ten jest zbyt młody, by nie miał wykazywać dużo poważnych braków. Pracujemy często nietylko nieodpowiedniemi maszynami lub przestarzałemi metodami, lecz również strona czysto handlowa pozostawia wiele do życzenia. Przyczyniają się do tego niewątpliwie ciężkie warunki, zwłaszcza finansowe, jakkolwiek właśnie ten wzgląd powinien przyczynić się do wkroczenia na właściwą drogę sanacji. Nasz przemysł maszyn i narzędzi rolniczych uważa się, jeżeli chodzi o ilość i rodzaj fabrykacji, za należący do najbardziej rozbudowanych, a jednak daleko nam jeszcze do właściwego nasycenia rynku własnemi wyrobami, co najdobitniej wykazały ostatnie Targi Poznańskie.

Są dziedziny reprezentowane ilościowo i jakościowo bardzo silnie, lecz są i takie, które absolutnie nie wykazują krajowej produkcji. Zanim przeto dojdziemy do tego momentu, w którym rozmiar produkcji niejako sam przyniesie potrzebę dalszego rozwoju w kierunku podziału pracy i masowej produkcji, czeka nas wielki wysiłek pod względem rozbudowy tego przemysłu. Praktyczne rozwiązanie tego przedsięwzięcia posiada wszelkie możności rozwojowe, jeżeli chodzi o moment czysto ekonomiczny, gdyż istnieje pewność rynku zbytu, który stanowi naczelny warunek podziału pracy.

Nasz przemysł maszyn rolniczych jest w dalszym ciągu zbyt młody, by na własnych siłach mógł opierać dalszą pracę rozwojową, gdyż i te przedsiębiorstwa, które spoglądają na pięćdziesięcioletnią pracę, poczynają dopiero zbierać systematyczne doświadczenia. Dlatego wyniki są nikłe, a ponadto rozbijają się o brak czasu lub środków.

Tymczasem zadanie może być poniekąd ułatwione: wystarczy zwrócić oczy na Zachód i przypatrzeć się działalności tych państw, które niekiedy mają trudniejsze przeszkody do zwalczania.

Śledząc naprzykład działalność w niemieckim przemyśle maszyn rolniczych, nie może ujść uwadze fakt, ukazujący wybitne tendencje w kierunku kartelizacji. Za klasyczny przykład służyć może niedawne połączenie się dwóch wybitnie konkurencyjnych firm R. Wolf — Magdeburg i H. Lanz — Mannheim, mające na celu rozdzielenie identycznego dotąd programu produkcyjnego i skierowanie całkowitej energji na jeden teren specjalny. Wszystkie korzyści, płynące z podziału pracy, usunięcia szkodliwej konkurencji, obniżenia kosztów produkcji, wciągnięcia w orbitę swych wpływów przedsiębiorstw słabszych, znajdują tutaj swe urzeczywistnienie. Jestto nietylko reorganizacja pod względem technicznym, lecz również finansowym; stwarza bowiem silny fundament, na którym rozwija się kredyt. Dlatego koła zainteresowane winny pilnie śledzić wszelkie zmiany obcych przemysłów, bo w nich znajdą cenne źródło, z którego można czerpać te prawdy ekonomiczne, które, powtarzane przez rzeczywistość stwierdzają swą niezaprzeczoną wartość.

Takim terenem obserwacji winien być dla nas niemiecki przemysł maszyn rolniczych, bogatszy w doświadczenia i tradycje i dlatego zasługujący pod każdym względem na systematyczną, baczną obserwację. W. Laube.

Produkcja i zbyt maszyn oraz narzędzi rolniczych.

Dobra konjunktura podczas sezonu wiosennego.

Sezon wiosenny w sprzedaży hurtowej na rynku maszyn i narzędzi rolniczych został już zakończony. Hurtownicy prowincjonalni chętnie zaopatrywali się w towar, ponieważ z powodu ożywienia jesiennego składy ich w r. ub. uległy szybkiemu opróżnieniu i towar sprzedano bezpośrednio konsumentowi.

Sezon roku bieżącego był bardzo ożywiony we wszystkich działach, w szczególności zaś na młocarnie, kieraty i wialnie. W roku zeszłym w tym samym czasie panował kompletny zastój i jedne fabryki, albo nie produkowały zupełnie maszyn i narzędzi rolniczych, albo pracowały jedynie 3 dni w tygodniu. Tegoroczne ciągłe pogody spowodowały, iż rolnik na wiosnę, wobec skrócenia sezonu, zamiast pługa zmuszony był do posiłkowania się narzędziem sprężynowem. Ten stan rzeczy zapowiada **mniejszy popyt w sprzedaży detalicznej pługów.**

Obecnie fabryki przygotowują się intensywnie do sezonu jesiennego. Między poszczególnemi fabrykami maszyn i narzędzi rolniczych nie istnieje wzajemne porozumienie co do **usunięcia wzajemnej konkurencji,** która daje się odczuwać, zwłaszcza w warunkach, na jakich towar sprzedaje się odbiorcy. Co się zaś tyczy konkurencji towaru zagranicznego, to nadal daje się ona odczuwać w Małopolsce, gdzie istnieje przyzwyczajenie tamtejszych odbiorców do towarów czeskich, oraz w Poznańskiem i na Śląsku, dokąd przybywa towar niemiecki. Wprawdzie towar zagraniczny różni się mało w cenie od naszego, jednak konkuruje z naszym co do warunków zapłaty. I tak fabryki zagraniczne, będąc w lepszych warunkach finansowych, mając do rozporządzenia większy kapitał obrotowy, udzielają polskim odbiorcom maszyn i narzędzi rolniczych kredytu, dochodzącego do 2 lat na droższe maszyny, na co, niestety, nasze fabryki maszyn i narzędzi rolniczych nie mogą sobie pozwolić. Prócz importu z Niemiec i Czechosłowacji sprowadzamy też maszyny rolnicze z Ameryki, które u nas z powodu zbyt małej pojemności rynku wewnętrznego nie kalkuluje się produkować.

Nasze maszyny i narzędzia rolnicze wywozimy obecnie w największej ilości do Rosji, a pozatem do krajów nadbałtyckich i do Rumunji, udzielając tamtejszym odbiorcom w najlepszym razie kredytu wekslowego, dochodzącego do 18 miesięcy.

Ceny maszyn i narzędzi rolniczych uległy w lutym r. b. zwyżce o 10 procent, a potem w kwietniu o 10 procent z powodu podwyższenia cen żelaza przez Syndykat Polskich Hut Żelaznych. Odbiorcy - hurtownicy krajowi otrzymują obecnie towar nadal średnio na kredyt 9 miesięcy, w wyjątkowych zaś wypadkach dochodzący do 12 miesięcy. L. Z.

ELEKTRO- i RADJOTECHNIKA

ORGAN ZWIĄZKU PRZEDSIĘBIORSTW ELEKTROTECHNICZNYCH NA POLSKĘ ZACHODNIĄ.

L. K. Ormontowicz.

Materjały radjotechniczne na sezon 1927-28.

I.

Radjoamator polski staje się coraz bardziej wybredny. To, co kilka miesięcy temu wstecz zadawalniało go, dzisiaj jest mu już niewystarczającem. Usilnie dąży on do zwiększenia s e l e k t y w n o ś c i, z a s i ę g u i s i ł y swego odbiornika. Dewiza „low loss“ — bez strat — staje się coraz bardziej aktualną. Radjoamator przekonał się naocznie, że dwa aparaty o identycznym układzie lecz różnem wykonaniu dają rezultaty zupełnie niewspółmierne i przekonał się, że b u d o w a „b e z s t r a t“ s t o k r o t n i e s i ę o p ł a c a.

W każdym odbiorniku, od najprostszych do najbardziej skomplikowanych, istnieje mniejsza lub większa ilość obwodów dostrajalnych. Wiemy, że każdy obwód strojony (drgający) zawiera w sobie samoindukcję w postaci c e w k i, takiej czy innej, i pojemności w postaci k o n d e n s a t o r a, zwykle obrotowego, o takim lub innym wzroście pojemności w stosunku do stopnia obrotu.

Dla zwiększenia selektywności aparatu istnieją dwie drogi 1° albo z w i ę k s z y ć i l o ś ć o b w o d ó w s t r o j o n y c h albo też 2° z w i ę k s z y ć o s t r o ś ć s t r o j e n i a k a ż d e g o o b w o d u. Pierwszy sposób posiada szereg dość poważnych stron ujemnych, że wspomnę tu trudności w budowie a przedewszystkiem w strojeniu takiego odbiornika. Sposób drugi posiada jedynie tę wadę, że budowa obwodu z przestrzeganiem wszystkich zasad „low loss‘u“ nie jest tak łatwą, natomiast posiada tę wielką zaletę, że wraz ze wzrostem selektywności zwiększa siłę audycji, a do pewnego stopnia i zasięg, czego o sposobie pierwszym powiedzieć nie można (jeżeli nie bierzemy pod uwagę amplikacyjnego działania lamp).

Dążymy więc przedewszystkiem do tego, aby dany obwód strojony posiadał jaknajbardziej „o s t r e s t r o j e n i e“, to znaczy ,że krzywa rezonansu winna mieć przebieg jaknajbardziej ostry.

Ostrość strojenia w 80% zależy od cewki w pozostałych 20% od kondensatora.

C e w k a jest tem lepsza im mniejsze powoduje straty. Straty w cewce powstają z powodu jej oporu omowego, jej pojemności, jej własności izolacyjnych i dielektrycznych. Taka cewka jest dobra, która przy najmniejszym oporze omowym (a więc i najkrótszej długości drutu) posiada największy spółczynnik samoindukcji. Idealną cewką pod tym względem jest j e d n o w a r s t w o w a c e w k a c y l i n d r y c z n a, która w praktyce radjotechnicznej zaczyna zajmować należne jej miejsce, o czem możemy się przekonać przeglądając czasopisma amerykańskie, angielskie, francuskie ,niemieckie lub austryjackie. Jednakowoż kształt cylindryczny przy uzwojeniu jednowarstwowem z zachowaniem należnego odstępu między zwojami (ze względu na pojemność cewki) wymaga dla fal radjofonicznych 200—600, 600—2000 metrów dość dużej długości bo dochodzącej do 30 cm. przy średnicy 8 cm. i grubości drutu 0,8 mm. Takiej długości cewka jest w budowie ze względów praktycznych niewygodną. Z kształtem i sposobem uzwojenia cewki jest ściśle związana g r u b o ś ć d r u t u i j a k o ś ć i z o l a c j i.

I tu dochodzimy do sedna sprawy. Przy wyborze grubości drutu musimy brać pod uwagę zarówno opór omowy, jak opór naskórkowy (efekt Skina), pojemność między zwojami, która rośnie wraz ze średnicą drutu, i wreszcie sposób praktycznego wykonania danej cewki, przyczem okazało się ,że d l a z a k r e s u 200—600 m. najodpowiedniejsza grubość drutu jest 0,5—1, przeciętnie stosuje się t u 0,6—0,8. Dla fal dłuższych 600—2000 wystarcza 0,3—0,5 mm. Dla fal bardzo krótkich 20—100 stosuje się drut 1—3 mm miedziany lub m i e d z i a n y p o s r e b r z a n y albo r u r k ę miedzianą p o s r e b r z a n ą 3 mm. Dla fal długich 2000—5000—10 000 m. najodpowiedniejsza jest linka pleciona z drutów emaljowanych w podwójnej izolacji bawełnianej lub jedwabnej np. 3 × 20 × 0,07 lub 10 × 0,12.

Jak wspomniałem wyżej najlepszą cewką byłaby cewka cylindryczna jednowarstwowa z drutu gołego uzwojona na rusztowaniu (pałeczki, listewki) ebonitowem, trolitowem lub t. p. dobrej izolacji. Lecz taka cewka dla fal radjofonicznych jest dla praktyki niewygodną w budowie ze względu na swą długość. Uzwojenie dwuwarstwowe spowodowałoby skrócenie długości, lecz uzwoić cewkę cylindryczną dwuwarstwową z zachowaniem odstępu między zwojami (ze względu na pojemność) jest pod względem praktycznym bardzo trudnem do wykonania i poradzono sobie w ten sposób ,że stworzono cały szereg typów pośrednich między cewką cylindryczną jednowarstwową i wielowarstwową (rozmaite typy cewek homycombowych, koszykowych, warstwowych).

Wszystkie te rodzaje cewek nie są jednak najlepszem rozwiązaniem kwestji, gdyż posiadają, jedne mniej, drugie

więcej niekorzystny stosunek długości drutu do, utworzonej przez niego samoindukcji. Przy cewkach tego rodzaju, budowanych zwykle bez rusztowania uzwojenia następujące po sobie stykają się w kilku (7—11) miejscach poprzez izolacje bawełnianą, jedwabną lub emalję ze sobą co przy, marnej izolacji może być powodem mniej lub więcej przykrych szmerów i trzasków. Dlatego też cewki te winny być uzwajane z drutu emaljowanego w bawełnie lub podwójnym jedwabiu. Przyczem emalja służy tu jako trwała izolacja natomiast bawełna lub jedwab służy do rozdziału, do zachowania odstępu.

W ostatnich miesiącach często widuje się w czasopismach zagranicznych cewki cylindrycznie uzwojone grupami t. j. w postaci szeregu cewek cylindrycznych 3—4 warstwowych połączonych ze sobą z zachowaniem odstępu 2—4 mm. Do tego rodzaju cewek najodpowiedniejszym jest również drut emaljowany w podwójnej bawełnie. Można się spodziewać, że ten rodzaj uzwojenia znajdzie wkrótce szersze zastosowanie. Z powyższego wnioskować można, że radjoamator polski w nadchodzącym sezonie będzie się szczególnie interesował cewkami o jaknajmniejszych stratach, a do budowy owych cewek będzie najchętniej stosował drut 0,6—0,8 i 0,3 — 0,5 miedziany emaljowany, w podwójnem omotaniu bawełną. Jako rusztowania do budowy nowych low-loss'owych cewek najodpowiedniejsze są cylindry 5, 6, 7 8, 9 cm. średniey z ebonitu lub trolitu szczególnie zaś rusztowania cylindryczne z pałeczkami lub listewkami posiadającemi nacięcia co 1 mm.

(D. c. n.).

Spawanie elektryczne żelaza.

Budownictwo żelazne nie wykazuje tych postępów, jakie wykazują budownictwa żelbetowe i drewniane. Powodów należy szukać w częstszem stosowaniu tych ostatnich. Dopiero w najnowszych czasach w zachodniej Europie i Ameryce spotykamy się z objawem początkującym zdaje się przewrót w budownictwie żelaznem — a jest nim stosowanie elektrycznego spawania żelaza zamiast używania nitów i sworzni.

W naszej literaturze fachowej posiadamy w tym względzie pewne dane w broszurze prof. Bryły, który śledząc ten ruch w Ameryce i zachodniej Europie, zdaje nam w pracy swojej sprawę z obecnego stanu kwestji spawania elektrycznego, opisuje sposoby połączeń, ich obliczenie i koszt. Na mocy doświadczeń amerykańskich i belgijskich wykazuje nadto, że wytrzymałość szwu spawanego jest bardzo zbliżona, równa albo nawet wyższa od wytrzymałości części łączonych, a zawsze większa od wytrzymałości połączenia nitowego.

Wytrzymałość ta jest jednak w znacznym stopniu zależna od dobroci wykonania spawania. Połączenie spawane oblicza się na rozciąganie i ścinanie, przyczem wytrzymałość na ścinanie jest równa 0,8 wytrzymałości na rozciąganie. Według tego obliczamy długość szwu elektryczn'e spawanego.

W naszych warunkach możemy przyjąć wytrzymałość na rozciąganie materjału 800 kg./cm², a na ścinanie 650 kg./cm². Ponieważ nie ma tu miejsca osłabianie materjału przez otwory nitowe, więc zyskujemy na wytrzymałości materjału prętów, a dalej na blachach węzłowych, które są przy tej robocie albo zupełnie zbyteczne albo bardzo małe.

Nowy ten sposób połączeń znalazł w Polsce już swoje zastosowanie w kolejnictwie, a w ostatnich czasach zaczęto sposobu tego używać także do łączenia wkładek żelaznych w żelbetnictwie.

W każdym razie jest to sposób łączenia zasługujący na uwagę szerszego ogółu fachowców i zainteresowanych osób.

inż. Sz.

Ciepło przez radjo.

Prof. Dibble z Pittsburga oświadczył na podstawie własnych prac, że problem przesyłania fal cieplnych na odległość za pomocą radjo - aparatów, jest bliski urzeczywistnienia. Trudność pewną sprawia tylko skonstruowanie aparatu odbiorczego, który zbierałby fale cieplne, wzmacniał je i rozsyłał w żądanych kierunkach, tak ażeby odbiorcy ciepła korzystać mogli za pośrednictwem wielkich centrali z przesyłanych im fal cieplnych.

Trudności te jednak dadzą się wkrótce, jak dodaje prof. Dibble, opanować i usunąć. Niedalekim więc jest czas, zatem, w którym będziemy mogli, podobnie jak dzisiaj gaz świetlny, wodę czy elektryczność, abonować również i ciepło.

Przetargi — Submisje — Licytacje

PRZETARG BUDOWLANY.

Urząd Wojewódzki Wołyński — Okręgowa Dyrekcja Robót Publicznych ogłasza przetarg ofertowy na wykończenie czterech doprowadzonych pod dach budynków kolonji urzędniczej w Łucku.

Oferty należy wnosić do Dyrekcji Rob. Publicznych w Łucku, z napisem: „Oferta na dokończenie budynków kolonji urzędniczej w Łucku" do dnia 30 lipca r. b., do godz. 11-tej.

Publiczne otwarcie ofert nastąpi w tem samem miejscu, o godz. 12-tej.

Bliższe objaśnienia zawarte są w ogłoszeniu o powyższym przetargu, zamieszczonem w Dzienniku urzędowym: „Monitorze Polskim" w Warszawie i dzienniku urzędowym Wojewódzkim w Łucku.

———

SPRZEDAŻ SAMOCHODU.

W dniu 1 sierpnia 1927 r. o godzinie 11-ej w gmachu 3-ciej brygady KOP. w Wilejce powiatowej, odbędzie się sprzedaż w drodze przetargu publicznego (licytacja):

1) Samochodu osobowego czterocylindrowego w stanie czynnym systemu „Ford" z ceną wywoławczą 1.200 zł. (słownie — jeden tysiąc dwieście złotych).

2) Łomu żelaznego części samochodowych wagi około 100 kg.

Materjał przeznaczony do licytacji można oglądać codziennie od godz. 10 do 14-tej w garażu D-twa Brygady w Wilejce powiatowej.

———

PRZETARG NA ZBIERANIE ŁOMU.

Komenda Obozu Ćwiczebnego O. K. IX. Brześć nad Bugiem na forcie Mitki, ogłasza na dzień 3-go sierpnia 1927 r. przetarg ofertowy na stałe zbieranie łomu na poligonie Brześć n. Bugiem.

Oferty należy składać do godziny 10-tej, dnia 3-go sierpnia 1927 r.

Szczegółowe warunki przetargu są do przejrzenia w kancelarji Komendy Obozu Ćwiczebnego O. K. IX Brześć nad Bugiem na forcie Mitki, codziennie w godzinach urzędowych, z wyjątkiem niedziel i świąt.

———

SPRZEDAŻ ŁOMU STARYCH MASZYN.

Państwowy Magazyn Surowców i Wyrobów Tytoniowych w Warszawie, Nowogrodzka Nr. 45 ogłasza niniejszem przetarg ofertowy na sprzedaż łomu ze starych maszyn tytoniowych a mianowicie:

Stare żelazo lane około 57.000 kg.
Stare żelazo kute około 12.000 kg.
Stal około 9.000 kg.
Mosiądz około 2.000 kg.
Pasy skórzane około 16 kg.
Pasy parciane około 23 kg.
Przybory elektryczne porcelanowe około 86 kg.
Przewodniki elektryczne około 40 kg.
Worki z juty około 350 kg.
Odpadki drewniane około 14.000 kg.

Reflektanci winni nadesłać do godziny 12-ej w południe, dnia 13-go sierpnia 1927 r. swoje oferty w zamkniętych kopertach z napisem: „Oferta na łom maszynowy" pod adresem Państwowego Magazynu Surowców i Wyrobów Tytoniowych w Warszawie, Nowogrodzka 45, oraz złożyć do Kasy Skarbowej w Warszawie do dyspozycji Państwowego Magazynu Surowców i Wyrobów Tytoniowych wadjum w wysokości około 3 proc. ceny ofertowej.

Oferent najkorzystniejszy winien w terminie dni 14-tu od daty zawiadomienia Magazynu o przyjęciu jego oferty, uiścić cenę ofertową oraz zabrać zakupiony łom, a to pod rygorem utraty wadjum.

Łom wspomniany winien oferent oglądać w Państwowym Magazynie Surowców i Wyrobów Tytoniowych w Warszawie, Nowogrodzka 45, w godzinach urzędowych od 8-mej rano do 4-ej po południu od dnia 20 lipca 1927 r., gdyż Skarb nie ręczy ani za ilość, ani za jakość łomu.

———

Dzierżawy, zastępstwa, personel, sprzedaże i t. d.

Stary dobrze zaprowadzony skład maszyn przyjmie

zastępstwo maszyn rolniczych

w komis lub na własny rachunek. Własna posiadłość i składnica na miejscu. Oferty wraz z cennikami do admin. „Rynku Metalowego i Maszynowego" pod 4534

Dynamomaszyna A. E. G. prądu stałego 220 wolt, 800 obr., 150 amper, używana, lecz gwarantowanej dobroci, do sprzedania. Cena zł. 2.600.- **w Częstochowie, skrz. poczt. 135. Tel. 107.** 4507

---

10 wózków etażowych

torfowych używanych

1 wagę dziesiętną

na 750 kg. używaną tanio na sprzedaż.
Bliższe wiadomości udzieli: **E. RADOSZEWSKA**
Bydgoszcz, Cieszkowskiego 12/13 2 p. 4502

---

2 aparaty używane, w dobrym stanie, za korzystną cenę do nabycia.
do wód mineralnych **M. Jasiński, Kobylin.** 4520

Sprzedam tanio 4506

gryzownię podłużną

ciężkiego typu. **Jakubowski, Poznań, Chwaliszewo 64.**

Elektrownia miejska w Szubinie ma do oddania **większą ilość**

starych płyt i mułu z akumulatorów.

Oferty należy składać do **Magistratu w Szubinie.**
4517

Silnik Deutz

35 i 40 konny na koks nowoczesny
w doskonałym stanie jeszcze w biegu
sprzeda 4519
Inż. Cz. Gottschalk, Poznań, Spokojna 12, Tel. 6258

Parowoziki 4512

sprzedam, jeden - czteroosiowy, 30 HP, drugi - dwuosiowy, 50 HP. Oba są na tor 750 m/m i posiadają miedziane paleniska, prawie nieużywane, pod parą.
Inż. Koczorowski, Warszawa, Marjensztadt 3 m. 7.

---

1 garnitur parowy

składający się z młocarni „Wolfa" 66x24 cl. 8 bijaków z lokomobili syst. Cegielski 1915 r. 10 atm. kompl. wyremontowany natychmiast do biegu (omłaca na godz. 40—50 ctr.) korzystnie do oddania.
M. Wysocki, Pleszew, ul. Marszewska nr. 4
4524

SPRZEDAM

urządzenie fabryki kopyt szewckich i zabawek jak: ślifiarkę, automat, półautomat, modelarki, kamień do ostrzenia, bemben, maszynę kopyciarską, transmisję z kołami zapędowemi i łożyskami, piłkę tarczową, rozmaite zabawki i kałamarze drewniane i wiele innych.
KAZIMIERZ KACZMAREK, zarządca spadku, Bydgoszcz, Mostowa 6. Telefon 1709 i 1248 4525

Tokarnia pociągowa

fabryki Zimmermanna wys. kłów 250 długości toczenia 1500 m/m. z mostkiem używana do sprzedania. Wiadomość:
Sikorski, Warszawa, Chmielna 63, tel. 176-31
4526

Bardzo korzystna okazja! Bardzo korzystna okazja!

Patent amerykański, oceniany na miljon dolarów wart., zarejestr. pod 1099251 biura patentowego w Washingtonie DC, z powodu krytycznego położenia właściciela może być wyjątkowo korzystnie sprzedany. Osoby zainteresowane uprasza się o skomunikowanie się z Biurem Patentowem Stanów Zjednoczonych z powołaniem się na numer rejestru lub wprost u właściciela p.
Jana Juszczaka, Poznań, Zagórze 1. 4518
Patent dotyczy ochraniaczy do łodzi ratunkowych.

GNIOTOWNIK

fabrykat F. Komnick, Elbląg Diametr, 1.30 mtr. z zapędem z dołu korzystnie na sprzedaż. Zgłosz. do adm. „Rynku Metalowego i Maszynowego" pod nr **4527**

Motor do sprzedania na ropę o sile 40 koni firmy Wegner, Łódź, leżący, prawie nowy. Tania siła dla uruchomienia młyna, tartaku, fabryki i t. p. za cenę 7.000 zł. Obejrzeć w **Topoli przy Łęczycy** w fabr. **tkal. Brzozowskiego.** 4488

Używany dobrze utrzymany

pług parowy

FOWLER zbudowany 1896 20 H. P. 5-cio skibowy oraz bardzo mało używaną

wirówkę

Alfa Laval 600 ltr. Rundenberga, ręczną i zapędową,

maszynę parową

Bergendorfer-Eisenwerk 6 P. S. odda bardzo korzystnie
Frac. Kłoss i Syn, Bydgoszcz,
Gdańska 97. — Telefon 16-83. 4532

Motory na gaz-ssany, motor firmy „Soest Düsseldorf" z 1913 roku z kompl. gazownią, o sile 70-80 koni, prawie nowy. **Motor na gaz-ssany,** firmy „Wintertur" z 1913 roku, z kompl. gazownią, o sile 27-30 koni. **Motor Diesel,** firmy „Deutz" o sile 25 koni z 1914 roku prawie nowy z dynamo-maszyną firmy „A. E. G." o mocy 13 Kilowat, 150-160 Volt, sprzedaje 4541
Wolf Fiszer, Łódź, ul. Zakątna Nr. 13. Telefon 43-27.

Motor benzynowy 4511
Daimler typu F. ca 60 H. P. oraz
prasa do słomy i siana
Welgera mało używana korzystnie na sprzedaż.
Fr. Waloch, Hurt. Surowców, Inowrocław. Tel. 69.

Motor elektr. 15 P. S. fabrykat Boselmann & Kuhle z miedzianym owiciem 220 380 volt na prąd trójfazowy w najlepszym porządku sprzedam za ostateczną cenę 1500 zł **J. Morzewski, Chodzież (Pozn.)** 4544

Sprzedam korzystnie:

LOKOMOBILĘ STACYJNĄ (może też być wstawiona na koła) Fabr. Garret Schmitt & Co. 16/20/24 PS., 1903 rocznik, 8 atm. z kominem ca. 16 mtr. i transmisją ca. 4 mtr. z trzema tarczami oraz pasem zapęd. **po gruntow. remoncie.**
TOKARKĘ 3/4 mtr.
TRANSMISJI ca. 9 1/2 mtr. ⌀ 50 mm. z 5 hangarami i kompletnymi łożyskami samosmarowymi.
1 PŁUG do pługa parowego 2x6 skib na miałką orkę
TARCZ PASOWĄ 1000x450x95 mm.
4 KOŁA WOZOWE od dużej młocarni angielskiej.
MOTOR GAZOWY 4 PS. fabr. Deutz.
MOTOR na benzynę, benzol i naftę 10—12 PS.

O. LENC, Poznań, Piotra Wawrzyniaka 22
4512

Bydgoska gazownia miejska ma do sprzedania

materjał z rozebranych 5 pieców

poziomych systemu „Hasse Didier" i tak, 45 zamknięć przednich do retort w świetle 400x600 ⌀ 45 zamknięć tylnych do retort w świetle 400x600 ⌀ 45 kompletnych rur do odbieralnika 200 mm ⌀ w świetle, 5 odbieralników 3,6 mtr. długości, 1250 mm szerokości, 1 dźwig ciężarowy do ładowania retort z lejem do węgla oraz z ręcznym ładowaniem 7,0 mtr. rozpiętości 8 dźwigarów T. N. P. 20 długości łącznie 44 mtr., 20 mtr. rur żelaznych 380 ⌀ nitowanych, 15 szt. dźwigarów U. N. P. 30 długości 6,8 mtr., 1 szt. dźwigarów T. N. P. 40 długości 7,0 mtr., 3 szt. dźwigarów T. N. P. 35 długości 25 mtr. z podporami żelíwnemi 180 mm wysokie ⌀ 2 mtr., 19 szt. dźwigarów T. N. P. 35 długości 25 mtr., 40 mtr dźwigarów T. N. P. 14 rozmaitych długości, 6 mtr dźwigarów T. N. P. 18 rozmaitych długości, 10.000 kg. łomu kutego, 60.000 szt. cegieł szamotowych, 50 ton łomu szamotowego — Oferty należy składać do 1 września b. r. do: 4404

Gazowni Miejskiej w Bydgoszczy, ul. Jagiellońska 38.

KUPNA

Kupimy
generator
prądu zmiennego trzyfazowy 50 60 KVa 220/380 V 50 okresów.
Motor ssąco-gazowy 60-70 KM. **Lokomobilę** Wolfa lub Lanza 35/40/45 KM. 4533
Zakłady dla Przemysłu Metalowego
ZACZKOWSKI i DUBIŃSKI we LWOWIE
Murarska L. 19.

Poszukuję natychmiast 4531
maszynę parową
leżącą, wentylową z kondenzacją o sile 220-250 K M., najnowszy system budowy. Płacę gotówką Zgłoszenia skierować:
D. Pradelski, Dąbrowa-Górnicza, Szopena 26.

Elektrownia miejska Gniewkowo poszukuje celem kupna
1 motor Diesla
stojący 10 - 15 KM. używany lecz w dobrym stanie.
Spieszne oferty kierować należy do Magistratu Gniewkowa
4504

Poszukujemy celem kupna
120-150 KM Lokomobili lub maszyny parowej z kotłem
najnowszej konstrukcji.
Bracia Gończ. Brodnica (Pomorze)
4519

---

1 walec do gięcia blachy
grubości do 6 m/m i szerokości ca 2 1/2 mtr, poszukuję celem kupna. Reflektuję na przyrząd tylko w dobrym stanie o trwałej i praktycznej konstrukcji. 4514
M. KORNOBIS, Gostyń, Fabryka maszyn.

Kupię trak (Vollgatter)
od 600 - 800 m/m 4515
1 tokarnię
od 3/4 - 1 1/2 m długości toczenia, może być używana.
W. Mikołajczyk, Fabryka Maszyn, Chełmża.

MOTOR

elektryczny prądu stałego 220 wolt. 85 – 90 km. około 1000 obrotów z rozruszникiem. Oferty 4523
inż. Józef Binder - Kraków - Gertrudy 23.

ŁOM

4523
i odpadki szamotowe od starych piecy i retortów, kupuje w każdej ilości. Oferty uprasza się skierować do „Par", w Poznaniu, Aleje Marcinkowskiego 11 pod nr. 29,99.

PRZY WSZELKICH KORESPONDENCJACH z firmami prosimy zawsze powoływać się na „RYNEK METALOWY i MASZYNOWY"